

**O‘ZBEKISTON RESPUBLIKASI
OLIY VA O‘RTA MAXSUS TA‘LIM VAZIRLIGI
TOSHKENT DAVLAT SHARQSHUNOSLIK UNIVERSITETI**

***SHIRIN SODIQOVA
KAMOLA RAXMATJONOVA***

**XORIJLIKLAR UCHUN O‘ZBEK TILI
(BOSHLANG‘ICH KURS)**

TOSHKENT – 2022

Mazkur o'quv qo'llanma o'zbek madaniyati va tilini jadal sur'atlarda o'rganishni xohlovchi xorijliklar uchun mo'ljallangan.

Darslikdan o'rin olgan har bir dars muayyan mavzuga bag'ishlangan grammatik va leksik materialdan iborat. Ushbu materiallar o'rganuvchida og'zaki va yozma nutq ko'nikmalarini shakllantirishga yo'naltirilgan.

Undagi matnlar o'quvchini o'zbek xalqi madaniyati bilan yaqindan tanishtiradi. Ja'mi to'plangan ma'lumotlar boshlang'ich darajani egallash uchun qaratilgan.

This study guide is intended for foreigners wishing to study intensively the Uzbek language and culture. The manual consists of lessons, each of which is devoted to a specific topic, and also contains lexical and grammatical material. These materials are aimed at developing students' skills in speaking and writing. The selected texts closely acquaint students with the culture of the Uzbek people. All materials of the manual are aimed at mastering the initial level of knowledge of the language.

Данное учебное пособие предназначено для иностранцев желающих изучать интенсивно узбекский язык и культуру. Пособие состоит из уроков, каждый из которых посвящён определённой теме, а так же содержит лексический и грамматический материал. Данные материалы направлены для формирования у изучающих навыков устной и письменной речи. Подобранные тексты тесно знакомят изучающих с культурой узбекского народа. Все материалы пособия направлены на овладение начального уровня знаний языка.

यह पाठ्य-पुस्तक उन विदेशियों के लिए लिखी गई है जो उज़्बेक संस्कृति और भाषा को त्वरित गति से सीखना चाहते हैं।

पाठ्य-पुस्तक के प्रत्येक पाठ में एक विशिष्ट विषय पर व्याकरण और शाब्दिक सामग्री होती है। ये सामग्री शिक्षार्थी के मौखिक और लिखित बोलने के कौशल को विकसित करने पर केंद्रित है।

पाठ्य-पुस्तक के ग्रंथ पाठक को उज़्बेक लोगों की संस्कृति से परिचित कराते हैं। इस पुस्तिका में एकत्र की गई जानकारी उज़्बेकी भाषा को सीखने शुरू करनेवालों के लिए है।

Sh. Shorasulova – filologiya fanlari nomzodi
M.Sodiqova – katta o‘qituvchi

G. Rixsiyeva – filologiya fanlari nomzodi, dotsent
N.Xodjayeva – Filologiya fanlari bo'yicha falsafa
doktori (PhD)

KIRISH

Hozirda butun dunyoda o'zbek tilini o'rganishga alohida ahamiyat berilmoqda. Xorijlik yoshlarning o'zbek tilini o'rganishga bo'lgan ishtiyoqi, havasi kuchli. O'zbekistonda turli sohalarda, jumladan, san'at, ta'lim, tadbirkorlik, siyosat bobida o'z faoliyatini olib borish istagida bo'lgan xorijliklar davlat tilini mukammal bilishga intilmoqdalar.

O'zbek tilini intensiv o'qitishning tizimli yondashuvini ta'minlagan holda o'quv dasturi va o'quv qo'llanma ishlab chiqish zarurati bor. Zamonaviy o'quv dasturlarida o'zbek tili ta'limiga tizimli yondashish orqali til o'rgatish jarayonini kompleks ravishda tashkil etish maqsadga muvofiq bo'ladi. Bugungi kunda O'zbekistonning qator oliy ta'lim muassasalarida, xususan, Toshkent davlat sharqshunoslik universitetida o'zbek tilini intensiv o'qitish borasida uzoq yillik tajriba mavjud. To'plangan tajribaga suyangan holda xorijliklarga o'zbek tilini o'rgatishga mo'ljallangan qator o'quv adabiyotlar yaratilmoqda. Mazkur darslik ham shular jumlasidandir.

U o'zbek tilini intensiv o'qitishning boshlang'ich bosqichi uchun mo'ljallangan. Unda eng oson grammatik materiallar yordamida o'zbek tilini o'rgatish ko'zda tutilgan. O'quv qo'llanmaning maqsadi o'zbek tilidagi eng sodda va keng iste'moldagi grammatik qoliplarni o'rgatish orqali og'zaki va yozma nutqni shakllantirishdir. Qo'llanmada til o'rganishning boshlang'ich bosqichida zarur bo'ladigan leksik material berilgan. Undan 8 ta dars o'rin olgan bo'lib, har bir dars 2 ta mashg'ulotga mo'ljallangan. Mashg'ulotda yangi grammatik material, leksik birliklar va nutqiy qoliplar, yangi material va ko'nikmalarni mustahkamlash uchun mashqlar berib boriladi.

Ma'lumki, o'zbek tilini xorijiy tili sifatida o'rganayotgan talabalar uchun tilni bosqichma-bosqich o'rganishning kompleks tizimini yaratishda grammatik materialni berish tartibi ahamiyatli. Tilni mukammal o'rgatishda kompleks tizimli yondashuv zamonaviy o'quv adabiyotlariga qo'yiladigan asosiy talablardan sanaladi. Shularni inobatga olgan holda nutqni shakllantirishda eng zarur grammatik bilimlarni mantiqiy izchillikda berish, boshlang'ich bosqichda eng sodda gap qurilmalarini ifodalagan grammatik material tanlanib, ular yordamida oddiy so'zlashuv ko'nikmalari va ma'lum nutqiy mavzularda o'z fikrlay olishni shakllantirish nazarda tutilgan.

Mualliflardan

O‘ZBEKISTON RESPUBLIKASINING DAVLAT MADHIYASI
ГОСУДАРСТВЕННЫЙ ГИМН РЕСПУБЛИКИ УЗБЕКИСТАН
NATIONAL ANTHEM OF REPUBLIC OF UZBEKISTAN
उज़्बेकिस्तान गणराज्य का राष्ट्रीय गान

Abdulla Oripov so‘zi

Mutal Burhonov musiqasi

Serquyosh, hur o‘lkam, elga baxt, najot,
Sen o‘zing do‘stlarga yo‘ldosh mehribon!
Yashnagay to abad ilm-u fan, ijod,
Shuhrating porlasin toki bor jahon!

Oltin bu vodiylar jon O‘zbekiston,
Ajdodlar mardona ruhi senga yor!
Ulug‘ xalq qudrati jo‘sh urgan zamon
Olamni mahliyo aylagan diyor!

Bag‘ri keng o‘zbekning o‘chmas iymoni,
Erkin, yosh avlodlar senga zo‘r qanot!
Istiqlol mash‘ali, tinchlik posboni,
Haqsevar ona yurt, mangu bo‘l obod!

Oltin bu vodiylar jon O‘zbekiston,
Ajdodlar mardona ruhi senga yor!
Ulug‘ xalq qudrati jo‘sh urgan zamon
Olamni mahliyo aylagan diyor!

1- DARS/ УРОК 1/ LESSON 1/ 1 पाठ

1. ALIFBO / АЛФАВИТ / ALPHABET/ वर्णमाला

**LOTIN YOZUVIGA ASOSLANGAN O‘ZBEK ALIFBOSI
УЗБЕКСКИЙ АЛФАВИТ ОСНОВАННЫЙ НА ЛАТИНСКОЙ
ГРАФИКЕ**

UZBEK ALPHABET BASED ON LATIN GRAPHICS

उज़्बेकी वर्णमाला लैटिन लिपि पर आधारित है

Aa – А (आ)

Anor / Гранат / Pomegranate / अनार

Bb - б

Bayroq / Флаг / Flag / झंडा

Dd - д

Daraxt / Дерево / Tree / पेड़

Ee - ए

Erkak / Мужчина / Man / मर्द

Ff - फ

Favvora / Фонтан / Fountain / झरना

Gg - ग

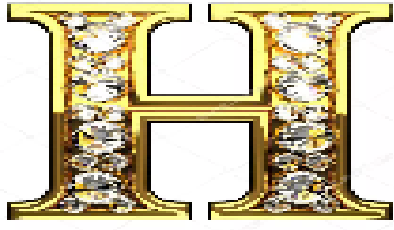
Gul / Цветок / Flower / फुल

Vv - व

Varrak / Бумажный змей / Kite / पतंग

Hh - ह

Harf / Буква / Letter / अक्षर

Ii - इ (ई)

It / Собака / Dog / कुत्ता

Jj - ज

Jo'ja / Цыплёнок / Chicken / मुर्गा

Kk - क

Ko'ylak / Платье / Dress / कपड़ा

Ll - ल

Limon / Лимон / Lemon / नींबू

Mm - म

Maymun / Обезьяна / Monkey / बंदर

Nn - न

Non / Хлеб / Bread / रोटी

Oo - ओ

Oo / Луна / Moon / चाँद

Pp - प

Pauroq / Носки / Sock / मोज़े

Qq - क

Qalam / Карандаш/ Pencil / कलम

Rr - र

Rasm / Картина / Picture / चित्र

Ss - स

Savat / Корзина / Basket / टोकरी

Tt - त

Tarvuz / Арбуз / Watermelon / तरबूज

Uu – उ (ऊ)

Uzum / Виноград / Grapes / अंगूर

Zz - ज्ञ

Zirak / Серьга / Earring / कान की बाली

Xx – ख

Xarita / Карта / Map / नक्शा

Yy - य

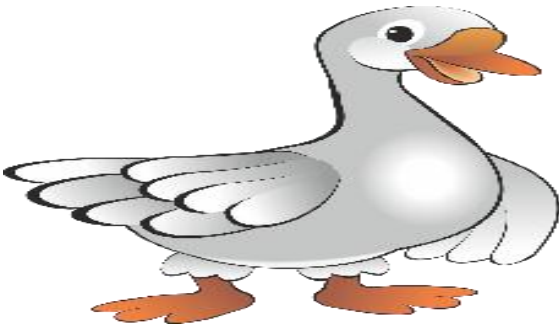
Yigit / Парень / Guy / लड़का

O'o' – ओ

O'yinchoq / Игрушка / Toy / खिलौना

G' g' - ग

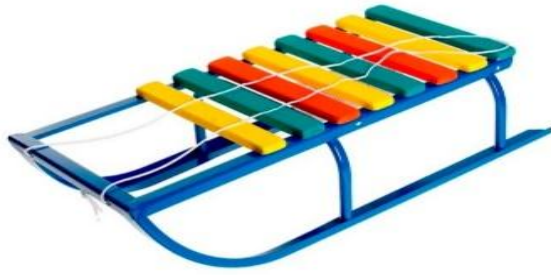
G'oz / Гусь / Goose / बत्तख

Sh sh – श (ष)

Shippak / Тапок / Slipper / चप्पल

Ch ch – (च)

Chana / Сани / Sleigh / बेपहियों की गाड़ी

Ng ng - न्ग

Dengiz / Море / Sea / समुद्र

Lotin yozuvi asosidagi o‘zbek alifbosida 26 ta harf va 3 ta harfiy birikma mavjud.

В узбекском алфавите основанном на латинской письменности имеется 26 букв и 3 буквенных сочетаний.

The Uzbek alphabet based on the Latin script has 26 letters and 3 letter combinations.

लैटिन लिपि पर आधारित उज़्बेकी वर्णमाला में 26 अक्षर और 3 अक्षर संयोजन हैं।

O‘zbek alifbosida unli va undosh tovushlar farqlanadi.

В узбекском языке различаются гласные и согласные звуки.

In the Uzbek language, vowels and consonants are distinguished.

उज़्बेकी वर्णमाला में स्वर और व्यंजन हैं।

Unli tovushlar (гласные звуки, vowels, स्वर): a, o, u, i. e. o‘.

Undosh tovushlar (согласные звуки, consonants, व्यंजन): b, v, g, d, j, z, m, l, n, p, r, s, t, f, x, ch, sh, q, g‘, h.

O‘zbek tilida urg‘u odatda oxirgi bo‘g‘inga tushadi.

В узбекском языке обычно последний слог является ударным.

In Uzbek language usually last syllable is stressed.

उज़्बेकी में, आमतौर पर अंतिम शब्दांश पर जोर दिया जाता है।

1-Mashq / Упражнение 1 / Exercise 1 / अभ्यास 1

Quyidagi so‘zlarni eslab qoling va to‘g‘ri talaffuz qiling. Запомните следующие слова и научитесь правильно их произносить. Memorize the following words and learn how to pronounce them correctly. निम्नलिखित शब्दों को याद रखें और उनका सही उच्चारण करें।

archa – ёлка – Christmas tree – क्रिसमस ट्री

anor – гранат – pomegranate – अनार

baliq – рыба – fish – मछली

bahor – весна – spring – वसंत

bayroq – флаг – flag – झंडा

daraxt – дерево – tree – पेड़

gul – цветок – flower – फूल

olma – яблоко – apple – सेब

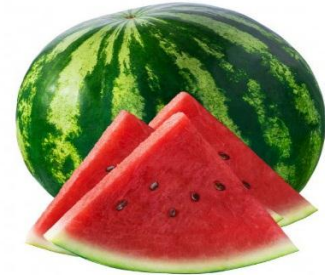
kitob – книга – book – पुस्तक

eshik – дверь – door – दरवाज़ा

2-mashq / Упражнение 2 / Exercise 2 / अभ्यास 2

Rasmlarga mos so‘zlarni tanlang. Подберите слова к картинкам. Match words to pictures. चित्रों से मेल खाने वाले शब्दों का चयन कीजिए।

3-Mashq / Упражнение 3 / Exercise 3 / अभ्यास 3

So‘zlarni to‘g‘ri talaffuz qiling va yod oling. Правильно произнесите и выучите слова. Pronounce the words correctly and learn them by heart.
शब्दों का सही उच्चारण करें और याद रखें।

Choynak, xarita, chang‘i, choy, muhabbat, qalam, g‘ildirak, qor, qalpoq, g‘oz, g‘altak, xat, qog‘oz, hikoya, hamma, chiroyli, bahor, baho, imtihon, chavondoz, zirak, g‘alaba, sochiq, himoya.

4-mashq / Упражнение 4 / Exercise 4 / अभ्यास 4

Quyidagi soʻzlarga urgʻu qoʻying va ularni toʻgʻri oʻqing. Прочитайте следующие слова и поставьте ударение. Put a stress and pronounce the words correctly. निम्नलिखित शब्दों पर जोर दें और उन्हें सही ढंग से पढ़ें।

Aql, savat, sadoqat, osmon, oila, oʻlka, oʻrmon, olmos, olma, yumshoq, vatan, varrak, yurtboshi, ipak, ertak, maktab, muhabbat, hamshira, hamma, harf, xursand, xat, gʻalaba, gʻurur, gʻayrat, gʻarb, qattiq, qalam, qariya.

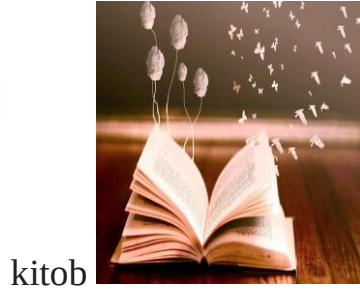
5-mashq / Упражнение 5 / Exercise 5 / अभ्यास 5

Quyidagi soʻzlarni boʻgʻinlarga ajrating. Разделите следующие слова на слоги. Divide the words into syllables. निम्नलिखित शब्दों को शब्दांशों में विभाजित करें।

Namuna / Образец / Example / उदाहरण: im-ti-hon

Arra

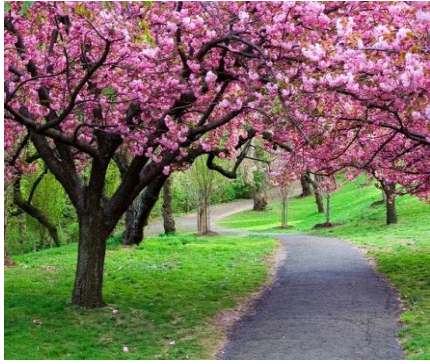

kitob

qoʻlqop

Bahor

bolalar

gulzor

oila

choynak

daraxt

o'quvchi

universitet

ko‘ylak

Kuchukcha

haydovchi

qalam

sotuvchi

shifokor

talaba

rassom

6- mashq / Упражнение 6 / Exercise 6 / अभ्यास 6

So‘zlarni o‘qing va “o‘”, “q”, “g” tovushlarining talaffuziga e’tibor bering.
 Прочитайте следующие слова и обратите внимание на произношение
 звуков “o‘”, “q”, “g”. Read the following words and pay attention to

pronunciation of the sounds “o”, “q”, “g”. शब्दों को पढ़ें और "o", "q", "g" ध्वनियों के उच्चारण पर ध्यान दें।

o'zbek	qo'l	to'rt	g'alaba
o'yin	qo'g'irchoq	o'g'il	so'ramoq
o'rik	qo'lqop	g'oz	g'am
o'rmon	to'qqiz	to'qson	g'or
o'q	to'y	so'z	qarmoq

Topshiriq / Задание / Task / टास्क

Tez aytishlarni yodlang. Выучите скороговорки. Learn by heart tongue-twisters. जटिल उच्चारण वाला कथन का याद करें ।

1. G'ani g'ildirakni g'izillatib g'ildiratdi.
2. Oq choynakka oq qopqoq, ko'k choynakka ko'k qopqoq.

2. SALOMLASHISH-XAYRLASHISH ПРИВЕТСТВИЕ- ПРОЩАНИЕ GREETINGS – FAREWELL

अभिवादन-विदाई

Assalomu alaykum - vaalaykum assalom.	Здравствуй	Hello 	अस्सलामु अलैकुम
Salom.	Привет!	Hi 	नमस्ते
Ahvollaringiz yaxshimi?/ Yaxshimisiz?	Как вы?	How are you? 	आप कैसे हैं ?
Xayr	До свидания.	Good bye	फिर मिलेंगे

			
Ertagacha xayr	До завтра.	Till tomorrow 	कल मिलेंगे
Kechirasiz, men ketishim kerak.	Извините, мне надо идти.	Sorry, I have to go 	मुझे माफ़ कीजिये मुझे जाना है
Ko‘rishguncha xayr	До встречи.	See you 	फिर मिलेंगे

1-mashq / Упражнение 1 / Exercise 1 / अभ्यास 1

Dialogni o‘qing. Прочитайте диалог. Read the dialog. बातचीत पढ़िए ।

Otabek: Assalomu alaykum, ahvollaringiz yaxshimi? Kumush.

Kumush: Yaxshi rahmat. O‘zingiz yaxshimisiz?

Otabek: Rahmat men ham yaxshiman.

Kumush: Kechirasiz, men ketishim kerak darsim bor.

Otabek: Ko‘rishguncha, darsga yaxshi boring.

Kumush: Rahmat xayir.

2-mashq / Упражнение 2 / Exercise 2 / अभ्यास 2

Nuqtalarning o‘rnini to‘ldiring. Дополните места точек. Full the gaps.
रिक्त स्थान भरें ।

Zaynab: Assalomu alaykum, yaxshimi, Kumush?

Kumush: O‘zingiz yaxshimisiz?

Zaynab: Rahmat men yaxshiman.

Kumush:, men ketishim kerak.

Zaynab:

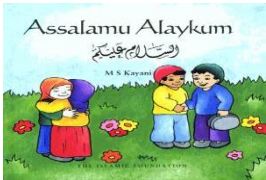
Kumush: Rahmat

3-mashq / Упражнение 3 / Exercise 3 / अभ्यास 3

Matni o'qing va tarjima qiling. Прочитайте и переведите текст. Read and translate the text. पाठ पढ़ें और अनुवाद करें ।

Assalomu aleykum. Buvijon yaxshimisiz? Vaalaykum assalom. Bolajonim o'zing yaxshimisan? Yaxshi, rahmat. Bolam qayerga ketayapsan? Maktabga. Kitob, daftarlaringni oldingmi? Ha, buvijon hamma narsamni sumkamga joylaganman. Juda yaxshi besh bahoga o'qigin. Rahmat buvijon yaxshi o'tiring xayir.

**3.TANISHUV
ЗНАКОМСТВО
ACQUITANCE
मिलन**

Assalomu alaykum (Salom) 	Здравствуй ! (Здравствуй, привет)	Hello 	नमस्ते
Yaxshimisiz?	Как вы?	How are you? 	आप कैसे हैं?
Mening ismim ...	Моё имя...../ меня зовут...	My name is... 	मेरा नाम ...
Sizning ismingiz nima?	Как ваше имя? / Как вас зовут?	What is your name? 	आपका नाम क्या है?
Tanishganimdan xursandman	Рад знакомству.	Nice to meet you	आप से मिलकर बहुत खुशी हुई ।
Siz bilan tanishganimdan	Рад знакомству с Вами.	Nice to meet you	आप से

xursandman			मिलकर बहुत खुशी हुई ।
So‘rasam maylimi?	Мог вас спросить. / Можно задать вопрос?	May I ask you? 	क्या मैं पूछ सकता हूँ?
Kechirasiz, kechiring / UZR	Извините.	Sorry 	माफ़ कीजिये।
Rahmat, arzimaydi	Спасибо, не за что.	Thanks, not at all 	धन्यवाद / कोई बात नहीं है।
Afsus	Жаль	It's a pity 	बड़े अफ़सोस की बात है।

NAMUNA/ ПРИМЕР/ EXAMPLE/ उदाहरण:

TANISHUV

Assalomu alaykum, mehmon!
 Vaalaykum assalom!
 Yaxshimisiz?
 Rahmat, yaxshi.
 Siz qayerdan keldingiz?
 Men Xivadan keldim. Ismim Anora.
 Juda yaxshi. Mening ismim Barno.
 Barno siz kimsiz?
 Men talabaman.
 Qayerda o‘qiysiz?

Men Toshkent davlat sharqshunoslik universitetida o‘qiyman.
Tanishganimdan juda xursandman.
Men ham.

1-mashq / Упражнение 1 / Exercise 1 / अभ्यास 1

Dialogni o‘qing. Прочитайте диалог. Read the dialog. डायलाग पढ़िए।

Alpomish: Assalomu alaykum, mening ismim Alpomish. Sizning ismingiz nima?
Toxir: Vaalaykum assalom Mening ismim Toxir. Siz bilan tanishganimdan xursandman.
Alpomish: Men ham xursandman.
Toxir: Ahvollaringiz yaxshimi?
Alpomish: Yaxshi, rahmat. O‘zingiz yaxshimisiz?
Toxir: Yaxshi, rahmat. Alpomish qayerliksiz?..
Alpomish: Buxorolikman.
Toxir: Hush kelibsiz.
Alpomish: Hush vaqt bo‘ling.

2-mashq / Упражнение 2 / Exercise 2 / अभ्यास 2

Dialogni to‘ldiring. Дополните диалог. Full the gaps. डायलॉग भरें ।

Nodira: Assalomu alaykum.
Zuxra: Vaalaykum
Nodira: Mening Nodira. Sizning ?
Zuxra: Ahvollaringiz yaxshimi?
Nodira: Yaxshi, rahmat. O‘zingiz yaxshimisiz?
Zuxra: Yaxshi, rahmat. Alpomish ?
Nodira: Buxorolikman.
Zuxra: Hush kelibsiz.
Nodira: bo‘ling.

4. KISHI ISMLARI ИМЕНА СОБСТВЕННЫЕ PROPER NAMES व्यक्तिगत नाम

AYOL	ERKAK
Aziza	Aziz
Anora	Anvar
Barno	Baxtiyor
Gavhar	Bahodir
Gulchehra	Bahrom
Gulnoza	Nozim
Umida	Olimjon
Dilfuza	Shuhrat
Shoira	Kamoliddin
Sanobar	Farxod
Ra'no	Faxriddin
E'zoza	Qudratilla
Nodira	Izzatilla
Nargiza	Najmiddin
Fozila	Ikrom
Durdona	Kozim
Shahzoda	Farrux
Nilufar	Sobitjon
Ozoda	Umid
Muyassar	Mahmud

5. ROZILIK
СОГЛАСИЕ
CONSENT
सहमति

Roziman	Я согласен	I agree	मैं सहमत हूँ
Ha, albatta	Да, конечно	Yes, of course	जी हाँ, बिल्कुल

Albatta	Конечно / обязательно	Sure	ज़रूर
Xo‘p, bo‘pti	Ладно, хорошо	Ok	ठीक है
To‘g‘ri	Правильно	Correct	सही है
Tushunarli	Понятно	Understandable	बोधगम्य

7-mashq / Упражнение 7 / Exercise 7/ अभ्यास 7

Savollarga javob bering. Ответьте на вопросы. Answer the questions.
प्रश्नों के उत्तर दें

Образец / Namuna/ Example/ उदाहरण

Bu kim? – Bu talaba.

Bu nima? – Bu varrak.

Ayol, ko‘ylak, Umida, o‘qituvchi, oshpaz, it, arra, Anvar, lug‘at, ona, xona, erkak, uka, uzum, haydovchi, ayiq, soat, Ra‘no, amaki, jiyan, non, gul, zirak, hamshira, olma, soyabon, kitob, uy, opa, aka, singil.

1.TOVUSHLARNI FARQLASHNI O‘RGANAMIZ

УЧИМСЯ РАЗЛИЧАТЬ ЗВУКИ

LEARN HOW TO DISTINGUISH SOUNDS

आवाज़ों में अंतर करना सीखें

1-mashq / Упражнение 1 / Exercise 1 / अभ्यास 1

[q] va [x, h] tovushlarining talaffuziga e’tibor bergan holda so‘zlarni o‘qing. Прочитайте слова, обращая внимания на произношение звуков [q] и [x, h]. Read the words, paying attention to the pronunciation of the sounds [q] and [x, h]. शब्दों को पढ़ें, ध्वनियों के उच्चारण पर ध्यान दें [q] और [x, h]

hol – xol	qor – xor
qol – hol	qo‘l – ho‘l
hush – xo‘sh	qur – hur
hush – xush	qum – xum

2-mashq / Упражнение 2 / Exercise 2 / अभ्यास 2

o‘, o, k, q harflari qatnashgan so‘zlarni o‘qing va to‘g‘ri talaffuz qilishni o‘rganing. Прочитайте и учитесь правильно произносить слова, содержащие буквы o‘, o, k, q. Read and learn how to pronounce the words which include letters o‘, o, k, q. o, o, k, q अक्षरों वाले शब्दों को पढ़ें और उनका सही उच्चारण करना सीखें

O‘: so‘z, so‘ng, ko‘tarmoq, o‘q, o‘rganmoq, o‘yinchoq.

O: olma, non, olmoq, oq, osmon, olim.

K: ko‘ylak, ko‘k, ko‘rmoq, koptok, kutmoq, kutubxona.

Q: qalam, qaramoq, qaldirg‘och, qamish, qaytmoq, qafas.

3-mashq / Упражнение 3 / Exercise 3 / अभ्यास 3

Quyidagi so‘zlarni to‘g‘ri talaffuz qilishni mashq qiling. Упражняйтесь правильно произносить приведенные ниже слова. Exercise to pronounce the words below correctly. निम्नलिखित शब्दों के सही उच्चारण का अभ्यास करें

A: asal, alla, ana, arra, ayiq, ayol, agar, aziz, aytmoq, avval, ayyor, ammo, aniq, ancha, asr, asar, antiqa, afsus;

O: olov, ovqat, odat, odatda, olim, oson, oila, ota, ona, olam, olti oltmish, oltin, omoch, oq, oppoq, orzu, olma;

I: inson, ikki, ikkilanmoq, ilm, imtihon, iltimos, ittifoq, ip, issiq, ishlamoq, ish, ixtiro, iroda, ism, it, ipak;

U: uzum, uzun, uy, uxlamq, uyqu, ukki, uka, u, ular, umr, uzr, umid, unut, usta, uchmoq, uchuvchi, ufq;

Oʻ: oʻzbek, oʻzgarmq, oʻynamoq, oʻyin, oʻyinchoq, oʻn, oʻktam, oʻrmon, oʻrtoq, oʻtin, oʻttiz, oʻqimoq, oʻgʻri, oʻrik;

E: eng, egallamoq, eslamq, ezgulik, ekan, ekin, eshik, ertalab, ertak, erkak, eski, etik, etak, eshkak.

4-mashq / Упражнение 4 / Exercise 4 / अभ्यास 4

**Nuqtalar oʻrniga mos harfni qoʻying. “o”, “oʻ”, “e”, “i”, “a”, “u”.
Поставьте нужные буквы вместо точек. “o”, “oʻ”, “e”, “i”, “a”. Put correct letters instead of dots. बिंदुओं को उपयुक्त अक्षर से बदलें**

...rt...q, ... tmoq, q.l..m, ..sm...n,yin,rik, k.....ylak, ...sm, ...ss....q,p,
....sh...k, ...kk..., ...lt...,n, ...zr, ...k., ...s...l, ..ll..., ...st..., ...vq....t, ...dd...y,
...rz..., ...pp...q, ...t..., ...fq,rr....

5- mashq / Упражнение 5 / Exercise 5 / अभ्यास 5

Rasmlardagi buyumlarni nomlang. Напишите название изображенных предметов. Write the names of the shown items. चित्रों में वस्तुओं के नाम बताइए।

2. SANASHNI O'RGANAMIZ
УЧИМСЯ СЧИТАТЬ
LEARN TO COUNT
आइए जानें गिनना

Sonning 2 xil turi bor. Существует 2 вида числительных. There are 2 types of numbers. संख्याएं 2 प्रकार की होती हैं।

1. Miqdor son *qancha? nechta? necha?* so‘roqlariga javob bo‘ladi.

Количественные числительные отвечают на вопросы *qancha? nechta? necha?*

Quantity numbers *qancha? nechta? necha?* are the answer of question.

मात्रा (तादाद) संख्या क्या? कितने? कितना? सवालों के जवाब दिए जाएंगे।

2. Tartib son *nechanchi?* so‘rog‘iga javob bo‘ladi va miqdor songa *–nchi, –inchi* qo‘shimchalari qo‘shilishi bilan hosil qilinadi.

Проядковые числительные отвечают на вопросы *nechanchi?* и образуются с помощью аффиксов *–nchi, –inchi*.

Order numbers *nechanchi?* are answer of question and They are made with adding *–nchi, –inchi* affixes.

आदेश संख्या कितने? कितना? प्रश्न का उत्तर दिया जाता है और प्रत्यय -th, -th जोड़कर मात्रा बनाई जाती है।

Eslab qoling!

MIQDOR SON				
1	Bir	Один	One	एक
2	Ikki	Два	Two	दो
3	Uch	Три	Three	तीन
4	To‘rt	Четыре	Four	चार
5	Besh	Пять	Five	पाँच
6	Olti	Шесть	Six	छः
7	Yetti	Семь	Seven	सात
8	Sakkiz	Восемь	Eight	आठ
9	To‘qqiz	Девять	Nine	नौ
10	O‘n	Десять	Ten	दस
20	Yigirma	Двадцать	Twenty	बीस
30	O‘ttiz	Тридцать	Thirty	तीस
40	Qirq	Сорок	Forty	चालीस

50	Ellik	Пятьдесят	Fifty	पचास
60	Oltmish	Шестьдесят	Sixty	साठ
70	Yetmish	Семьдесят	Seventy	सत्तर
80	Sakson	Восемьдесят	Eighty	अस्सी
90	To‘qson	Девяносто	Ninety	नव्वे
100	Yuz	Сто	Hundred	सौ
1000	Ming	Тысяча	Thousand	हज़ार

Eslab qoling!

TARTIB SON				
1-	Birinchi	Первый	First	पहला
2-	Ikkinchi	Второй	Second	दूसरा
3-	Uchinchi	Третий	Therid	तीसरा
4 -	To‘rtinchi	Четый	Fourth	चौथी
5 -	Beshinchi	Пятый	Fiveth	पाँचवाँ
6 -	Oltinchi	Шестой	Sixth	छठा
7 -	Yettinchi	Семой	Seventh	सातवीं
8 -	Sakkizinchi	Восемой	Eighth	आठवाँ
9 -	To‘qqizinchi	Девятый	Nineth	नौवाँ
10-	O‘ninchi	Десятый	Tenth	दसवाँ
20 -	Yigirmanchi	Двадцать	Twentith	बीसवीं
30 -	O‘ttizinchi	Тридцатый	Thirtith	तीसवीं
40 -	Qirqinchi	Сороковой	Fortith	चालीसवीं
50 -	Elliginchi	Пятьдесятый	Fiftith	पचासवीं
60 -	Oltmishinchi	Шестьдесятый	Sixtith	साठवाँ
70 -	Yetmishinchi	Семьдесятый	Seventith	सत्तरवीं
80 -	Saksoninchi	Восемьдесят	Eightith	अस्सीवीं

90 -	To'qsoninchi	Девяностый	Ninetith	नव्वेवाँ
100-	Yuzinchi	Стый	Hundredth	सौवाँ
1000-	Minginchi	Тысячный	Thousandth	हज़ारवाँ

Topshiriq. Задание. Task. टास्क

Berilgan sonlarni harflar bilan yozing. Данные числа пропишите буквами. Write the numbers in letters. दी गई संख्याओं को अक्षरों में लिखिए।

5, 12, 80, 25, 40, 57, 11, 4, 55, 67, 100, 92, 41, 33, 26, 98, 1000, 109, 106.

6-mashq / Упражнение 6 / Exercise 6 / अभ्यास 6

So'z birikmalarini o'qing va ikki guruhga bo'ling. Прочитайте словосочитание и разделите на две группы. Read the phrases and divide two groups. वाक्यांशों को पढ़ें और उन्हें दो समूहों में विभाजित करें।

Miqdor son	Tartib son
ikki do'st	birinchi qadam

Bitta gul, o'ninchi sinf, ikkinchi qavat, ikkita olma, sakkiz yosh, o'n yil, birinchi muallim, beshinchi avtobus, yetti mo'jiza, ikki ming yigirma birinchi yil, beshinchi dars, ikki do'st, uch hafta, birinchi uchrashuv, to'rt yosh, yetti xazina.

3. O'ZBEK TILIDA KO'PLIK MA'NOSINING IFODALANISHI ВЫРАЖЕНИЕ МНОЕСТВЕННОГО ЧИСЛА В УЗБЕКСКОМ ЯЗЫКЕ THE EXPRESSION OF THE PLURAL IN THE UZBEK LANGUAGE

उज़्बेकी भाषा में बहुवचन अर्थ की अभिव्यक्ति

Ko'plik ma'nosi -lar qo'shimchasining qo'shilishi bilan hosil bo'ladi:

kitob

kitob-lar

qalam

qalam-lar

Множественное число существительных образуется: с помощью аффикса -lar: kitob-lar, odam-lar, olma-lar и т. д.

The plural of nouns is formed: using the affix **-lar**: kitob-lar, gul-lar, olma-lar, etc.

बहुवचन प्रत्यय -lar . जोड़ने से बनता है ।

Qator predmetlar sanalganda -lar oxirgi soʻzga qoʻshiladi: *uzum*, anor va *olmalar*;

При перечислении ряда предметов аффикс -lar прибавляется к последнему слову: *uzum*, anor va *olmalar*;

When listing a number of objects, the affix -lar is added to the last word: *uzum*, anor va *olmalar*;

कई वस्तुओं की गिनती करते समय, -lar को अंतिम शब्द में जोड़ा जाता है:
अंगूर, अनार और सेब;

Sonlar yodamida: *sakkizta olma*, *toʻrtta nok*, *uchta* anor

С помощью числительных: *ikkita qalam*, *bitta kitob*, *beshta daftar*.

Using numbers: *ikkita qalam*, *bitta kitob*, *beshta daftar*.

संख्याओं की सहायता से: आठ सेब, चार नाशपाती, तीन अनार

Numerativ soʻzlar yordamida: *ikki bogʻ koʻkat*, *bir hovush oltin*

Нумеративных слов: *olti nafar talaba*, *oʻn tup daraxt*.

Numbering words: *olti nafar talaba*, *oʻn tup daraxt*.

Numarativ kelimeler yardiminda: *olti nafar talaba*, *oʻn tup daraxt*.

Ravish yordamida: *oz muddat*, *kam pul* .

С помощью наречий: *kam vaqt*, *koʻp ish* и т. д.

Using adverbs: *kam vaqt*, *koʻp ish*, etc.

Zarf yardiminda: *oz muddat*, *kam pul* .

Sondan keyin kelgan otlar -lar qoʻshimchasini olmaydi: *oʻnta odamlar*, *beshta noklar*, *toʻqqizta daftarlar*.

Существительные, стоящие после числительных, не оформляются аффиксом -lar. *Ikkita kitoblar*, *uchta olmalar*, *beshta talabalar*.

Nouns that come after the numbers do not have the -lar affix: *Ikkita kitoblar*, *uchta olmalar*, *beshta talabalar*.

संख्या के बाद संज्ञाओं को प्रत्यय -lar नहीं मिलता है: दस लोग, पाँच बिंदु,
नौ नोटबुक

BIRLIKNI, KO'PLIKNI VA TO'PLAMNI IFODALOVCHI SO'ZLAR.
СЛОВА ВЫРАЖАЮЩИЕ ЕДИНСТВО И МНОЖЕСТВО
(ПРЕДМЕТОВ И ЛИЦ). THE EXPRESSION OF SINGULAR, PLURAL
AND COLLECTING WORDS

एकता, बहुवचन और संग्रह को व्यक्त करने वाले शब्द।

Birlik एकवचन	ko'plik बहुवचन	to'plam संग्रह
		 guldasta
 Daraxt		
 olma	 olmalar	 olmazor
 Askar	 askarlar	 qo'shin

7-mashq / Упражнение 7 / Exercise 7 / अभ्यास 7

Nuqtalar o'rnini mos so'zlar bilan to'ldiring. Вставьте нужные слова
вместо точек. Put correct word instead of dots. उचित शब्दों से रिक्त स्थानों
की पूर्ति कीजिए

..... qalamgul, yetti odam, tarvuz , qiz.....,
daraxt. qush..... uchmoqda, gul..... ochildi, ikki.... kitob.

8-mashq / Упражнение 8 / Exercise 8 / अभ्यास 8

Xatolarni toping. Найдите ошибки. Find mistakes. गलतियों का पता लगाएँ

Yettita kitoblar, ikkita talaba, bir hovuch oltinlar, bir dona anorlar, to‘rtta xona, uch nafar odam, besh bog‘ ko‘katlar, kiyimlar, sakkiz tup daraxt, soatlar, o‘n dona olma, uch nafar kitob.

Topshiriq / Задание / Task / टास्क

Jonli va jonsiz narsalarga 20 tadan misol ayting. Приведите по 20 примеров на одушевленные и неодушевленные предметы. Give 20 examples for animate and inanimate objects. सजीव और निर्जीव वस्तुओं के 20 उदाहरण दीजिए

3-DARS / УРОК 3 / LESSON 3 / पाठ 3

**1. KIM? NIMA? QANDAY?
KTO? CTO? KAK?
WHO? WHAT? HOW?
KIM? NE? NASIL?
SO‘ROQ SO‘ZLAR
ВОПРОСИТЕЛЬНЫЕ СЛОВА
QUESTION WORDS
प्रश्नावली**

Kim?	Кто?	Who?	कौन?
Nima?	Что?	What?	क्या?
Qanday?	Какой?	What?	कैसा?
Qachon?	Когда?	When?	कब?
Qayerda?	Где?	Where?	कहाँ?
Qayerga?	Куда	Where?	कहाँ?
Nima uchun? Nega? Nimaga?	Почему? Зачем?	Why?	क्यों?
Qanday qilib? Qanaqa?	Как?	How?	कौनसा?
Nechta? Qancha?	Сколько?	How many? How much?	कितना?
Qancha ko‘p? Qancha kam?	Насколько больше? Насколько меньше?	How much more? How much less?	कितना?
Kimning? Kimniki?	Чей?	Whose?	किसका?

Bu kim? Bu talaba.

Кто это? Это студент.

Who is it? This is a student.

यह कौन है? यह छात्र है

Bu nima? Bu kitob.

Что это? Это книга.

What is it? This is a book.

यह क्या है? यह पुस्तक है

Bu qanday kitob? Bu qiziqarli kitob.

Это какая книга? Это интересная книга.

What book is this? This is an interesting book.

यह कौनसी पुस्तक है? यह दिलचस्पी पुस्तक है

Qachon kelasan? Bugun kelaman.

Когда придешь? Приду сегодня.

When will you come? I will come today.

तुम कब आओगे? मैं आज आऊँगा

Qayerda o'qiysan? Universitetda o'qiyman.

Где учишься? Учусь в университете.

Where do you study? I study at university.

आप कहाँ पढ़ते हैं? मैं विश्वविद्यालय में पढ़ता हूँ

Qayerga ketyapsan? Uyga ketyapman

Куда идёшь? Иду домой

Where are you going? I am going home

तुम कहाँ जा रहे हो? मैं घर जा रहा हूँ

Bu kitob senga nima uchun (kerak)? O'qish uchun

Для чего тебе эта книга? Для чтения

Why do you need this book? To read.

आपको क्यों पुस्तक चाहिये? पढ़ने के लिए चाहिये ।

Qanday qilib kelding? Piyoda yurib keldim.

Как ты пришёл? Пришел пешком.

How did you come? I came on foot.

आप कैसे आए मैं पैदल आया हूँ ।

Nechta kitob? Yigirmata

Сколько книг? Двадцать

How many books? Twenty

कितनी पुस्तकें हैं? बीस

Bu kimning kitobi? Bu mening kitobim

Чья эта книга? Это моя книга.

Whose book is this? This is my book

यह पुस्तक किसकी है? यह मेरी पुस्तक है ।

2. QAVM-QARINDOSHLIK NOMLARI

НАИМЕНОВАНИЕ РОДСТВА

RELATIONSHIP NAME

रिश्तेदारों के नाम

Ota	Папа	Father	पिता
Ona	Мама	Mother	माता
O'g'il	Сын	Son	बेटा
Qiz	Дочь	Daughter	बेटी
Aka	Брат	Brother	बड़ा भाई
Uka	Братик	Brother	छोटा भाई
Opa	Сестра	Sister	बड़ी बहन
Singil	Сестренка	Sister	छोटी बहन
Tog'a	Дядя (по линии матери)	Uncle (on the mother's side)	चाचा (माँ की तरफ)
Hola	Тетя (по линии матери)	Aunt (on the mother's side)	चाची
Amaki	Дядя (по линии отца)	Uncle (on the father's side)	चाचा (पिता की तरफ)
Amma	Тетя (по линии отца)	Aunt (on the mother's side)	चाची
Jiyan	Племянник	Nephew	भाँजा
Nabira	Внук, внучка	Grandchild	पोता
Buvi	Бабушка	Grandfather	दादा

Buva	Дедушка	Grandmother	दादी
Bola	Ребёнок	Child	बच्चा

OILAM

Mening ismim Otabek. Yigirma bir yoshdaman. Men Toshkent davlat sharqshunoslik universiteti talabasiman. Mening oilam bor. Oilam besh kishidan iborat. Otam, onam, akam, men va singlim. Otamning ismi Sobirjon. Ular ellik besh yoshdalar. Otam

advakat. Onam ellik ikki yoshdalar. Ularning ismlari Kumush. Onam o'qituvchilar. Akam yigirma uch yoshda. Ularning ismlari Olimjon. Akam O'zbekiston milliy universiteti talabasi. Singlim o'n sakkiz yoshda. Uning ismi Hulkar. U Toshkent davlat iqtisodiyot universiteti talabasi. Bizning oilamiz juda inoq.

Milliy - национальный - राष्ट्रीय

Iborat - состоит - के होते हैं

Inoq - дружный - अखिल

Iqtisodsiyot – экономика - अर्थव्यवस्था

Kishi – человек - व्यक्ति

Ism - имя - नाम

3. KASB NOMLARI НАЗВАНИЕ ПРОФЕССИЙ NAME OF PROFESSION पेशों का नाम

O'qituvchi	Учитель	Teacher	अध्यापक
O'quvchi	Ученик	Student	छात्र
Shifokor, tabib	Врач, доктор, лекарь	Doctor	डाक्टर

Sotuvchi	Продавец	Seller	विक्रेता
Haydovchi	Шофёр	Driver	चालक
Ishchi	Рабочий	Worker	मज़दूर
Quruvchi	Строитель	Builder	निर्माता
Tarjimon	Переводчик	Translator	अनुवादक
Oshpaz	Повар	Cook, chief	बावर्ची
Askar	Солдат	Soldier	फोजी
Harbiy	Военный	Military man	सैन्य
Injener, Muhandis	Инженер	Engineer	अभियंता
Tikuvchi	Швея	Seamstress	दर्जी
Rassom	Художник	Painter	चित्रकार
Qo‘shiqchi	Певец	Singer	गायक
Advakat	Адвокат	Advocate	वकील
Prokuror	Прокурор	Public prosecutor	अभियोक्ता
Sudya	Судья	judge	न्यायाधीश
Bog‘bon	Садовник	gardener	माली
Jurnalist	Журналист	journalist	पत्रकार
Stuardessa	Стуардесса	stewardess	भंडारिन
Zargar	Ювелир	jeweller	जौहरी

Topshiriq / Задание / Task / टास्क

Matnni o‘qing va davom ettiring. Прочитайте и продолжите текст.
Read and continue the text. पाठ पढ़ें और जारी रखें ।

KASBLAR

Dunyoda mashhur kasblar ko‘p: jurnalist, muhandis, advokat, aktyor, uchuvchi, shifokor... Ammo men kasb tanlashda qinalganman. Onam mening shifokor bo‘lishimni, otam esa muhandis bo‘lishimni xohlaganlar. Menga esa

tarjimonlik yoqardi. Ammo men hozir jurnalistman. Ukam harbiy bo'lishni xohlaydi. Akam katta bir restaranda oshpaz bo'lib ishlaydi. Opam ham o'z kasbining ustasi. U tikuvchi. Chiroyli ko'ylaklar tikadi. Singlim qo'shiqchilikni yoqtiradi. U "bulbulcha" bolar guruhiga boradi.

Siz-chi qaysi kasbni tanlagan bo'lardingiz?

Dunyo – мир - दुनिया

Mashhur – известный - प्रसिद्ध

Tanlashda - в выборе - चयन में

Xohlamoq – желать - चाहना

Yoqadi – нравится - पसन्द है

Usta – мастер - गुरुजी

1-Mashq / Упражнение 1 / Exercise 1. / अभ्यास 1

To'g'ri savol bering. Правильно сформулируйте вопрос. Formulate question correctly. सही सवाल पूछें ।

Namuna / пример/ example / उदाहरण

Kitob - nima? Odam - kim? Kam – qancha? oq –qanday?...

Qalam
Uka.....
Ozgina.....
Anora.....
Daftar.....
Bola.....
Katta.....
Oshpaz.....
Ona.....
Ko'chaga.....
Farxod.....
Haydovchi.....
Soat.....
Shahar.....
Chiroyli.....
Beshta.....
Ko'p
Uyga.....

2- mashq / Упражнение 2 / Exercise 2 / अभ्यास 2

**“U kim? Bu nima?” rasmlarni nomlang. “Кто это? Что это?”
Назовите картины. “Who is it? What is it?” Name the pictures . “वह
कौन है?” “यह क्या है?” चित्रों का सवाल दें ।**

3- Mashq / упражнение 3 / Exercise 3 / अभ्यास 3

Qavm-qarindoshlik nomlarini va kasb nomlarini alohida alohida ustunga ajratib yozing. Запишите в отдельные столбцы слова означающие наименования родства и названия профессий. Write in separate columns the words meaning the names of kinship and the names of professions. रिश्तेदारों और व्यवसायों के नाम अलग कॉलम में लिखें ।

Ota, haydovchi, oshpaz, uka, opa, jiyan, nabira, mutaxassis, o'qituvchi, ona, aka, sotuvchi, olim, singil, muhandis, hamshira, tog'a, shifokor, quruvchi, buvi, buva, ishchi, harbiy, amma, murabbiy, amaki, tarjimon, advokat, hola.

4. "-MI ?" SO'ROQ YUKLAMASI ВОПРОСИТЕЛЬНАЯ ЧАСТИЦА "-MI?" INTERROGATIVE PARTICLE "-MI?"

प्रश्नवाचक कण "-MI?"

Bu oshpazmi? Это повар? Is this a cook? क्या, यह रसोइया है?

Bu kitobmi? Это книга? Is this a book? क्या, यह पुस्तक है?

“-mi” so‘roq yuklamasi ishtirok etgan gapning inkor shakli “emas” to‘liqsiz fe’li yordamida yasaladi.

Отрицательная форма вопросительного предложения с частицей «-mi?» образуется при помощи недостаточного глагола «emas».

The negative form of the interrogative sentence with the particle "-mi?" formed by the insufficient verb "emas".

"-mi" कण के साथ प्रश्नवाचक वाक्य का नकारात्मक रूप अपर्याप्त क्रिया "emas" द्वारा गठित है ।

Bu kitob emasmi? На, bu kitob emas. Bu lug‘at.

Это не книга? Да, это не книга. Это словарь.

This is not a book? Yes, this is not a book. This is a dictionary.

क्या यह पुस्तक नहीं है? जी हाँ, यह पुस्तक नहीं है। यह शब्दकोश है।

4. KISHILIK (SHAXS) OLMOSHLARI ЛИЧНЫЕ МЕСТОИМЕНЕНИЯ PERSONAL PRONOUNS

व्यक्तिगत सर्वनाम

Kishilik olmoshlari 1-,2-,3- shaxsning birlikda va ko'plikda ifodalaydi.

Личные местоимения указывают на 1-е, 2-е, 3-е лицо в единственном и множественном числе.

Personal pronouns indicate the 1st, 2nd, 3rd person in the singular and plural.

व्यक्तिगत सर्वनाम पहले, दूसरे और तीसरे व्यक्ति को एकवचन और बहुवचन दर्शाते हैं।

I	Men talabaman / Я студент/ I am a student/ मैं छात्र हूँ ।	Biz talabamiz / Мы студенты/ We are students / हम छात्र हैं ।
II	Sen talabasan / Ты студент / You are a student / तू छात्र है ।	Siz talabasiz / Вы студенты/ You are students / तुम छात्र हो । आप छात्र हैं ।
III	U talaba / Он (она) студент/ He (she) is a student/ वह छात्र है ।	Ular talabalar / Они студенты/ They are students/ वे छात्र हैं ।

Shaxs / лицо/ Person/ पुरुष	Birlik / ед.число/ singular/ एकवचन	Ko'plik / мн.число/ plural/ बहुवचन
I shaxs / лицо / person / उत्तम पुरुष	Men / я / I / मैं	Biz / мы / we / हम

II shaxs / лицо/ person/ मध्य पुरुष	Sen / ты/ You/ तू	Siz / вы /you/ तुम/ आप
III shaxs/ лицо/ person/ अन्य पुरुष	U / он (она. оно)/ he (she. It)/ यह, वह	Ular /они / they / ये, वे

NAMUNA / ПРИМЕР/ EXAMPLE/ उदाहरण

Men talabaman. Men o'zbekman. Men Toshkentdanman.

Я студент. Я узбек. Я из Ташкента.

I am a student. I am uzbek. I am from Tashkent.

मैं छात्र हूँ। मैं उज़्बेक हूँ। मैं ताशकंदवाला हूँ।

Siz talabasizmi? (Siz talabamisiz?). Biz talabamiz.

Вы студенты? Мы студенты.

Are you students? We are students.

क्या आप छात्र हैं? हम छात्र हैं।

Siz shifokorsizmi? Biz shifokorlarmiz.

Вы доктора? Мы доктора

Are you doctors? We are doctors.

क्या आप डॉक्टर हैं? हम डॉक्टर हैं।

Siz haydovchimisiz? Biz haydovchimiz.

Вы водители? Мы водители.

Are you drivers? We are drivers.

क्या आप ड्राइवर हैं? हम ड्राइवर हैं।

4-Mashq / Упражнение 4 / Exercise 4 / अभ्यास 4

Nuqtalar o'rnini to'ldiring. Дополните места точек. Complete the sentences. रिक्त स्थान भरें।

Men shifokor....

U haydovchi.....

Siz talaba.....?

Biz oshpaz.....

Ular mehmon....?

Sen ishchi.....?

5-mashq / Упражнение 5 / Exercise 5/ अभ्यास 5

So‘roq va inkor shaklga o‘zgartiring. Поменяйте предложения на вопросительные и отрицательные формы. Change sentences to interrogative and negative forms. वाक्यों को प्रश्नवाचक और नकारात्मक रूपों में बदलें।

Men hamshiraman. Ular mehmon. Biz shifokorlarmiz. Sen talabasan. U sotuvchi. Biz olimlarmiz. Siz harbiysiz. Ular ishchi. Biz mutaxassislarmiz.

5. KO‘RSATISH OLMOSHLARI УКАЗАТЕЛЬНЫЕ МЕСТОИМЕНИЯ DEMONSTRATIVE PRONOUNS

प्रदर्शनात्मक सर्वनाम

ед. ч./birlik/singular/ एकवचन	мн. ч./ ko‘plik /plural/ बहुवचन
U /ТОТ, та, то / that / वह	ular / они, те / those/ वे
bu / ЭТОТ, эта, это / this / यह	bular / эти / these/ ये
shu -ЭТО, ВОТ ЭТО /this / यह	shular / эти, ВОТ ЭТИ/ these/ ये
O‘sha /ТОТ САМЫЙ, та самая / that same/ वह	o‘shalar / те самые / those same/ वे
bunday / ВОТ ТАК / like that / वैसा shunday / так / so/ ऐसा o‘shanday / так же / same / ऐसा	

Olmoshlarga *mana, ana* so‘zlari qo‘shilishi bilan ma’no kuchayadi.

Местоимения в сочетании со словами *mana, ana* усиливают свое указательное значение.

Pronouns in combination with words reinforce their demonstrative meaning.

mana, ana - इन शब्दों को सर्वनाम के साथ जोड़ने से अर्थ में वृद्धि होती है।

mana bu, mana shu, ana shu – вон этот – this one – यह

ana u, ana o‘sha – вон тот – that one- वह

6-mashq / Упражнение 6 / Exercise 6 / अभ्यास 6

Quyidagi gaplarni o‘qing va tarjima qiling. Прочитайте и переведите следующие предложения. Read and translate following sentences. निम्नलिखित वाक्यों को पढ़िए और उनका अनुवाद कीजिए।

Bu nima? – Bu olma.	Bu kim? – Bu Aziz
Bu nima? – Bu varrak.	Aziz kim? – Aziz talaba.
Bu nima? – Bu qalam.	O‘sha kim? – U shifokor
U kim? – U Aziza.	O‘sha nima? – Kitob
Mana bu nima? – Bu archa.	Mana bu nima? – Bu tarvuz

7-mashq / Упражнение 7 / Exercise 7 / अभ्यास 7

Nuqtalar o‘rniga tegishli olmoshlarni qo‘ying. Заполните пропуски, выбрав правильную форму местоимения. रिक्त स्थान भरें।

... kitobim, ... otangiz, ... ismlari, ... rasmi, ... xaritasi, ... xonang, ... shahrim, ... shahrimiz, ... qog‘ozim, ... do‘sti, ... oilasi,soating, ... qishlog‘im, ... mahallamiz, ... akasi, ... akalari, ... bobom, ... buvim, ... ukam, ... singlim.

Topshiriq / Задание / Task / व्यायाम।

Kasb nomlarilarga 20 ta misol ayting. Приведите 20 примеров профессий. Give 20 examples of professions. कैरियर के नामों के 20 उदाहरण दीजिए।

4-DARS / УРОК 4 / LESSON 4 / पाठ 4

1. KIMNING? KIMNIKI? NIMANIKI? NIMANING?

EGALIK SHAKLINING IFODALANISHI.

ОБОЗНАЧЕНИЕ ПРИНАДЛЕЖНОСТИ

DESIGNATION OF BELONGING

किसका, किसकी, किसके स्वामित्व की अभिव्यक्ति।

Egalik otlarga xos grammatik kategoriya bo'lib, narsa va uning egasi orasidagi qarashlilik munosabatini o'rnatadi.

Категория принадлежности – одна из грамматических категорий существительного, которая устанавливает отношение принадлежности между обладателем и предметом обладания.

The category of belonging is one of the grammatical categories of a noun that establishes the relation of belonging between the owner and the object of possession.

स्वामित्व संज्ञाओं के लिए विशिष्ट व्याकरणिक श्रेणी है, जो किसी वस्तु और उसके मालिक के बीच एक आश्रित संबंध स्थापित करता है

Shaxs/ лицо/ person/ व्यक्ति	Birlik / ед. ч. / singular / एकवचन		Ko'plik / мн. ч. / plural / बहुवचन	
I	-im kitobim	-m oilam	-imiz kitobimiz	-miz oilamiz
II	-ing kitobingiz	-ng oiling	-ingiz kitobingiz	-laringiz oilalaringiz
III	-i kitobi	-si oilasi	-lari kitoblari	-lari oilalari

NAMUNA / ОБРАЗЕЦ / EXAMPLE / उदाहरण

Mening qalamim	bizning uyimiz
Mening ukam	bizning ukamiz
Sening qalaming	sizning uyingiz
Sening ukang	sizning ukaingiz
Uning qalami	ularning uyi
Uning ukasi	ularning ukalari

1- mashq / Упражнение 1 / Exercise 1 / अभ्यास 1

Namuna asosida 20 ta so‘z birikma tuzing. Составьте 20 словосочетание по образцу. Make 20 phrase patterns as in example. उदाहरण के आधार पर 20 वाक्यांश बनाएं।

Namuna / Образец / Example / उदाहरण

Mening do‘stim . Sening ukang. Uning savoli.

2-mashq / Упражнение 2 / Exercise 2 / अभ्यास 2

Quyidagi so‘z birikmalarini birlikdan ko‘plik shakliga o‘zgartiring va egalik qo‘shimchalarini aniqlang. Следующие словосочетания измените на множественное число и укажите аффиксы принадлежности. निम्नलिखित वाक्यांशों को एकवचन से बहुवचन में बदलें और स्वामित्व वाले प्रत्ययों की पहचान करें।

Uyning kaliti, kitobning varag‘i, mening do‘stim, sening kitobing, ukamning o‘yinchog‘i, mening universitetim, sening guling, uning mehmoni.

3-mashq / Упражнение 3 / Exercise 3 / अभ्यास 3

Matnni o‘qing. Qarindoshlik munosabatlarini bildiruvchi so‘zlarni ajrating. Прочитайте текст и выпишите слова обозначающие родственные отношения. Read the text and write down the words for relationship. टेक्स्ट पढ़ें। रिश्तेदारी से संबंधित शब्द अलग करें ।

Mening oilam

Mening ismim Anvar. Men Toshkent davlat sharqshunoslik universitetida o‘qiyman. Yoshim o‘n to‘qqizda. Mening katta oilam bor. Otamning ismi Olimjon. U shifokor. U qirq besh yoshda. Onamning ismi Saida. Onam o‘qituvchi. U qirq bir yoshda. Mening akam, opam, ukam va singlim bor. Akam tarjimon xorijiy firmada ishlaydi. U 24 yoshda. Opamning ismi Aziza. U ham talaba. Opam O‘zbekiston Milliy Universitetida o‘qiydi. Ukamning ismi Farrux. U o‘quvchi. Maktabda o‘qiydi. Singlimning ismi Shahzoda u besh yoshda. Biz juda ahil yashaymiz. Men oilamni yaxshi ko‘raman.

xorijiy - иностранный - विदेशी

maktab - школа - पाठशाला

juda ahil - очень дружный - बहुत दयालु

yashaymiz - живём - हम रहते हैं

yaxshi ko‘raman – люблю - तुम मुझे अच्छे लगते हो

2. SIFAT/ ИМЯ ПРИЛАГАТЕЛЬНОЕ/ADJECTIVE/ SIFAT
QANDAY? QANAQA?
КАКОЙ?
WHAT? WHICH?
 कैसा? कौनसा?
QANDAY RANG?
КАКОГО ЦВЕТА?
 क्या रंग?

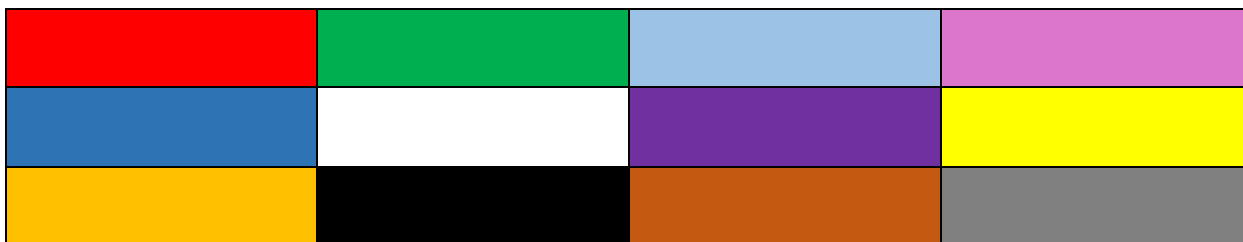
RANG / ЦВЕТ / COLOR / रंग

Oq	белый (-ая, -ое, -ые)	White	सफेद
Qizil	красный (-ая, -ое, -ые)	Red	लाल
Sariq	желтый (-ая, -ое, -ые)	Yellow	पीला
Siyohrang	фиолетовый (-ая, -ое, -ые)	Violet	स्याही
Ko'k	синий (-ая, -ее, -ие)	Blue	नीला
Kulrang	Серый	Grey	स्लेटी
Qora	черный (-ая, -ое, -ые)	Black	काला
Yashil	зеленый (-ая, -ое, -ые)	Green	हरा
Jigarrang	коричневый (-ая, -ое, -ые)	Brown	भूरा
Pushti	розовый (-ая, -ое, -ые)	Pink	गुलाबी
Sabzirang	оранжевый (-ая, -ое, -ые)	Orange	नारंगी
Havorang/ moviy	Голубой	Light blue	नीला

Bu qanday choy?	Ko'kmi yoki qorami?
Qalam qanday rang?	Qizilmi yoki yashil rangmi?
Kitob qanday rang?	Sariqmi yoki yashilmi?
Olma qanday rang?	Ko'kmi yoki qizilmi?

4-Mashq / Упражнение 1 / Exercise 1 / अभ्यास 1

Ranglarni nomlang. Назовите цвета. Name the colors. रंगों को नाम दें

3. XUSUSIYATNI IFODALANISHI
ВЫРАЖЕНИЕ СВОЙСТВА
EXPRESSION OF PROPERTIES
संपत्ति की अभिव्यक्ति

Yaxshi	Хороший (-ая, -ое, -ие)	Good	अच्छा
Yomon	Плохой (-ая, -ое, -ие)	Bad	बुरा
Chiroyli	Красивый (-ая, -ое, -ые)	Beautiful	सुन्दर
Xunuk	Некрасивый (-ая, -ое, -ые)	Ugly	कुरूप
Katta	Большой (-ая, -ое, -ые)	Big	बड़ा
Kichik	Маленький (-ая, -ое, -ие)	Small	छोटा
Oson	Лёгкий (-ая, -ое, -ие)	Easy	आसान
Qiyin	Трудный (-ая, -ое, -ые)	Difficult	मुश्किल
Yangi	Новый (-ая, -ое, -ые)	New	नया
Eski	Старый (-ая, -ое, -ые)	Old	पुराना
Yumshoq	Мягкий (-ая, -ое, -ие)	Soft	मुलायम
Qattiq	Твёрдый (-ая, -ое, -ые)	Hard	सख्त
Og‘ir	Тяжёлый (-ая, -ое, -ые)	Heavy	भारी
Yengil	Лёгкий (-ая, -ое, -ие)	Light	रोशनी
Qiziqarli	Интересный (-ая, -ое, -ые)	Interesting	दिलचस्प
Zerikarli	Неинтересный (-ая, -ое, -ые)	Boring	उबाऊ
Yopiq	Закрытый (-ая, -ое, -ые)	Closed	बंद
Ochiq	Открытый (-ая, -ое, -ые)	Opened	खुला

Arzon	Дешёвый (-ая, -ое, -ые)	Cheap	सस्ता
Qimmat	Дорогой (-ая, -ое, -ые)	Expensive	महँगा
Issiq	Горячий (-ая, -ое, -ые)	Hot	गर्म
Sovuq	Холодный (-ая, -ое, -ые)	Cold	ठंडा
Yaqin	Близкий (-ая, -ое, -ие)	Near	नज़दिक
Uzoq	Далёкий(-ая, -ое, -ие)	Far	दूर
Yoqimli	Приятный (-ая,-ое, -ые)	Pleasant	प्यारा
Yosh	Молодой (-ая, -ое, ые)	Young	युवक
Qadimiy	Древний (-ая, -ое, ые)	Ancient	प्राचीन
Zamonaviy	Современный (-ая, -ое, ые)	Modern	आधुनिक
Milliy	Национальный (-ая, -ое, ые)	National	राष्ट्रीय

- Qanday gul ? chiroyli gul
- Какой цветок? красивый цветок
- What flower? beautiful flower
- कौनसा फूल है? सुंदर फूल

- Qanday kitob ? qiziqarli kitob
- Какая книга? интересная книга
- What book? interesting book
- कौनसी पुस्तक है? दिलचस्पी पुस्तक

- Qanday non? issiq non
- Какой хлеб? горячий хлеб
- What bread? hot bread
- कौनसी रोटी? गर्म रोटी

- Qanday havo ? sovuq havo
- Какая погода? холодная погода
- What is the weather? cold weather
- कौनसी मौसम? ठंडी मौसम

– Qanday uy ?	eski uy
– Какой дом?	старый дом
– What house?	old house
कौनसा घर?	पुराना घर
– Qanday bola ?	yosh bola
– Какой ребенок?	маленький ребенок
– What child?	small child
– कौनसा लड़का?	छोटा बच्चा
– Qanday kiyim?	zamonaviy kiyim
– Какая одежда?	современная одежда
– What clothes?	modern clothes
कौनसा कपड़ा?	आधुनिक कपड़ा
– Qanday bino?	qadimiy bino
– Какое здание?	древнее здание
– What building?	ancient building
– कौनसी इमारत?	प्राचीन इमारत
– Qanday talaba?	aqlliy talaba
– Какой студент?	умный студент
– What student?	smart student
कौनसा छात्र?	स्मार्ट छात्र

5-Mashq / 5-Упражнение / Task 5 / अभ्यास 5

20 tadan shaxs va narsani ta'riflang. Опишите по 20 лиц и предметов.
Describe 20 persons and objects. 20 लोगों और चीजों का वर्णन करें

Namuna / Пример / Example / उदाहरण

Xona - qanday? Xona katta va chiroyli .

Qiz qanday? – qiz, yosh va chiroyli

3. MAZA, TA'MNI IFODALASH ВЫРАЖЕНИЕ ВКУСА EXPRESSION OF TASTE

स्वाद, स्वाद की अभिव्यक्ति

Mazali	Вкусный	Tasty	स्वादिष्ट
Bemaza	Безвкусный	Tasteless	बेस्वाद
Achchiq	Горький	Spicy, Bitter	कड़वा, तेज
Chuchuk	Пресный	Fresh	ताज़ा
Shirin	Сладкий	Sweet	मीठी
Nordon	Кислый	Sour	खट्टा
Sho'r	Соленый	Salty	नमकीन

Bemaza ovqat – безвкусная еда – tasteless food – बेस्वाद भोजन

Mazali taom – вкусное блюдо – tasty food – स्वादिष्ट खाना

Shirin choy – сладкий чай – sweet tea – मीठी चाय

Achchiq garimdori – горький перец - bitter pepper – तेज मिर्च

Sho'r bodring – солёные огурцы – salted cucumbers – अचार

Nordon limon – кислый лимон – sour lemon – खट्टा निम्बू

MILLIY TAOMLAR/ НАЦИОНАЛЬНЫЕ БЛЮДА/ NATIONAL FOOD / राष्ट्रीय खाद्य पदार्थ

Sho'rva	Palov, osh
Moxora	Qovurdoq
Shavla	Kabob

Mastava	Manpar
Qozon kabob	Dimlama
Ugra	Moshxo‘rda
Lag‘mon	Do‘lma
Ajapsanda	Manti
Qovurma baliq	Shilpildoq
Shir choy	Shirguruch
Shirxo‘rda	Noxotsho‘rak

NAMUNA/ ПРИМЕР/ EXAMPLE/ उदाहरण

- Salom. Hilola yaxshimisan?
- Salom. Umida. Rahmat.
- Umida kel bugun birga tushlik qilamiz.
- Albatta. Universitetimiz oshxonasida ko‘p mazali taomlar tayyorlanadi.
- Men suyuq ovqat ichmoqchiman. Sen-chi?
- Men palov yemoqchiman.
- Juda yaxshi. Palovni men ham yaxshi ko‘raman.

Topshiriq. Задание. Task. व्यायाम.

“Nonushta”, “tushlik”, “kechki ovqat” uchun taomnomalar tuzing.
 Составьте на узбекском языке меню завтрака, обеда и ужина.
 Make foodlist in uzbek languages about “breakfast”, “lunch”, “dinner”.
 "नाश्ता", "दोपहर का भोजन", "रात का खाना" के लिए व्यंजन बनाएं।

QURUQ MEVALAR / СУХОФРУКТЫ / DRIED FRUITS / सूखे

BODOM

TURSHAK

XANDON PISTA

YONG‘OQ

YERYONG‘OQ

MAYIZ

MEVALAR / ФРУКТЫ/ FRUITS /

ANOR

OLCHA

OLMA

NOK

UZUM

GILOS

O'RIK

SHAFTOLI

BEHI

OLXO'RI

ANJIR

XURMO

TARVUZ

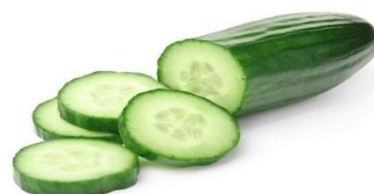

QOVUN

SABZAVOTLAR / ОВОЩИ/ VEGETABLES / सब्जियां

POMIDOR

BODRING

KARAM

QALAMPIR /GARIMDORI

KARTOSHKA

SABZI

BULGAR QALAMPIRI

GULKARAM

QOVOQ

PIYOZ

SHOLG'OM

LAVLAGI

Topshiriq. Задание. Task. व्यायाम.

Nuqtalar o'rniga mos so'zlarni qo'ying. *Turshak, magiz, yong'oq, bodom, olma, uzum, anor, tarvuz va qovun, kartoshka, qizil, sariq sabzi, pomidor va bodring, karam.*

O'g'lim bugun uyga bozordan quruq va xo'l meva, sabzavotlar sotib olish kerak. Xo'p onajon. Menga ro'yxat qilib bersangiz ishdan qaytayotganda olib kelaman. Yaxshi unda shu ro'yxat bo'yicha narsalarni olib kel:, 1 kg,, 2 kg,,, 2 kg, 1 ta va, 5 kg,

1 kg 2 kg , 2 kg dan va , 1 bosh Xo‘p, albatta, olaman. Juda kech qolma.

SHAKL / ФОРМА / SHAPE / फार्म

Uzun	Длинный (-ая, -ое, -ые)	Long	लंबा
Kalta	Короткий (-ая, -ое, -ие)	Short	कम
Dumaloq	Круглый (-ая, -ое, -ые)	Round	गोल
Baland	Высокий (-ая, -ое, -ие)	Tall	ऊँचा
Past	Низкий (-ая, -ое, -ие)	Low	छोटा
Uchburchak	Треугольник	Triangle	त्रिकोण
To‘rtburchak	Прямоугольник	Rectangle	आयत
Keng	Широкий (-ая, -ое, -ие)	Wide	चौड़ा
Tor	Узкий (-ая, -ое, -ие)	Narrow	संकीर्ण
Semiz	Толстый (-ая, -ое, -ые)	Fat	मोटा
Oriq	Тощий (-ая, -ое, -ые)	Slim	पतला

NAMUNA / ПРИМЕР/ EXAMPLE / उदाहरण

Bu qanday kitob?	Это какая книга?	What book is it?	यह कौनसी पुस्तक है?
Bu katta kitob	Это большая книга.	This is a big book	यह बड़ी पुस्तक है?
Bu yaxshi kitobmi?	Это хорошая книга?	Is this a good book?	क्या, यह अच्छी पुस्तक है
Yoq, bu yaxshi kitob emas	Нет, это не хорошая книга.	No, it is not a good book	नहीं, यह अच्छी पुस्तक नहीं है

Ha, bu juda yaxshi kitob	Да, это очень хорошая книга.	Yes, it is very good book	जी हाँ, यह बहुत अच्छी किताब है
Bu qanday choy?	Это какой чай?	What tea is it?	यह कौनसी चाय?
Bu issiq choy	Это горячий чай.	It is hot tea	यह गर्म चाय?
Bu, sovuq choymi?	Это холодный чай?	Is it cold tea?	क्या, यह ठंडी चाय है?
Yoq, bu choy sovuq emas	Нет, это не холодный чай	No, it is not cold tea	जी नहीं, यह चाय ठंडी नहीं है
Ha, bu sovuq choy	Да, это холодный чай	Yes, it is cold tea	जी हाँ, यह ठंडी चाय है

6-Mashq / Упражнение 6/ Exercise 6 / अभ्यास 6

Gaplarni tarjima qiling. Переведите предложения. Translate the sentences. वाक्यों का अनुवाद करें ।

Bu katta uy. Bu uy juda yaxshi.

Bu kitob kichkina, lekin juda qiziqarli.

Bu do‘kon yopiq. Bu do‘kon katta emas, lekin juda yaxshi.

Havo issiq. Ammo juda yoqimli.

Bu choy juda sovuq, lekin foydali.

Bu chiroyli qiz. Bu qiz singlim.

Bu yigit juda yosh. U talaba.

7-mashq / Упражнение 7 / Exercise 7 / अभ्यास 7

Mos sifatlarni tanlang. Подберите прилагательное. Choose an adjective. उपयुक्त गुण चुनें।

Ochiq, yopiq, issiq, arzon, yangi, qisqa, qimmat, yaxshi, sovuq, eski, katta, mazali, qadimiy, chiroyli, kichkina.

Uy....., ovqat....., bino, deraza....., non....., qiz....., kun....., meva....., bola....., havo....., mashina....., xona....., kiyim....., o‘yinchoq..... .

8-mashq / Упражнение 8 / Exercise 8 / अभ्यास 8

Antonimlarini toping. Подберите антонимы. Find antonyms. विलोम शब्द खोजें ।

Yaxshi-	Baland-	Qiziqarli-
Mazali-	Oson-	Uzun-
Ochiq-	Uzoq-	Semiz-
Katta-	Chiroyli-	Qadimiy-
Issiq-	Yangi-	Oddiy-
Qimmat-	Oq-	Shirin-

9-mashq / Упражнение 9 / Exercise 9/ अभ्यास 9

Sifatlarni ma'nolariga ko'ra guruhlarga bo'ling. Разделите на группы прилагательные согласно их значениям. Divide adjectives into groups according to their meanings. विशेषणों को उनके अर्थ के अनुसार समूहों में विभाजित करें।

Oq, yaxshi, oson, mazali, yoqimli, qizil, ochiq, baland, yashil, sovuq, pushti, chiroyli, qisqa, arzon, yangi, qimmat, uzoq, og'ir, eski, jigarrang, yumshoq, katta, dumaloq, sariq, qora.

Topshiriq / Задание / Task / व्यायाम

Oilangiz haqida matn tuzing va so'zlab bering. Составте текст про свою семью и расскажите. Make text about your family and tell it. अपने परिवार के बारे में एक पाठ लिखें और उसे बताएं।

Topshiriq / Задание / Task / व्यायाम

Matnni tarjima qiling va namunaga qarab do'stingizni ta'riflang. Переведите текст и по образцу опишите друга. Translate the text and describe your friend as in the example. पाठ का अनुवाद करें और उदाहरण के द्वारा अपने मित्र का वर्णन करें।

Menimg do'stim

Do'stimning ismi Olimjon. U 20 yoshda. Olimjonning bo'yi baland. Sochlari qora, jingalak, ko'zlari jigarrang. U juda aqlli, juddiy va kamtarin yigit. Olimjon sportga juda qiziqadi. U basketbol va shaxmat o'ynaydi. Olimjon talaba u Toshkent davlat sharqshunoslik universitetida o'qiydi. Kelajakda yaxshi tarjimon, diplomat bo'lishni ozru qiladi. Do'stim rus, ingliz, arab va yapon tillarini yaxshi biladi.

Bo'yi – рост- ऊँचाई

Soch – волосы - बाल

Jingalak – кудрявый - घुँघराले

Jiddiy – серьёзный - गंभीर

Kamtarin – скромный - विनीत

Qiziqadi – интересуется - दिलचस्पी लेने वाला

O'ynaydi – играет - खेलता है

Orzu qilmoq – мечтать - सपना

Bilmoq – знать - जानना

5-DARS / УРОК 5 / LESSON 5/ 5 पाठ

1.OT (SIFAT) +

ИМЯ СУЩЕСТВИТЕЛЬНОЕ (ИМЯ ПРИЛАГАТЕЛЬНОЕ) +

(БЫЛ, БЫЛ РАНЬШЕ)

NOUN (ADJECTIVE) + (WAS, WAS BEFORE)

संज्ञ (विशेषण)

e+di+m	Я раньше был	Before I was ...	मैं ... था
e+di+ng	Ты раньше был....	Before you were ...	तुम ... थे आप ... थे
e+di	Он (она) раньше был(а)...	Before he (she) was ...	वह ... था
e+di+k	Мы раньше были ...	Before we were...	हम ... थे
e+di+ngiz	Вы раньше были...	Before you were ...	आप ... थे
e+di+lar	Они раньше были...	Before they were ...	वे ... थे

Xona sovuq edi.	В комнате было холодно	It was cold in the room	कमरा ठंडा था।
Men kasal edim.	Я был болен	I was ill	मैं बीमार था।
Biz uyda yo‘q edik.	Нас не было дома	We were not in the house	हम घर पर नहीं थे।
Ovqat juda issiq edi.	Еда была очень горячей	Food was very hot	खाना बहुत गर्म था।

Men talaba+man	Я студент / I am a student / मैं छात्र हूँ
Sen talaba+san	Ты студент / You are a student / क्या, तुम छात्र हो
U talaba	Он (она) студент (ка) / He (she) is a student / वह छात्र है
Biz talaba+miz	Мы студенты / We are students / हम छात्र हैं
Siz talaba+siz	Вы студенты/ You are students/ आप छात्र हैं
Ular talaba + (-lar)	Они студенты/ They are students/ वे छात्र हैं

Men talaba edi+m/	Я был студентом / I was a student / मैं छात्र था
Sen talaba edi+ng	Ты был студентом / You were a student/ आप छात्र थे
U talaba edi	Он (она) был(а) студентом(кой) / He (she) was a student/ वह छात्र था
Biz talaba edi+k	Мы были студентами / We were students / हम छात्र थे
Siz talaba edi+ngiz	Вы были студентами / We were students / आप छात्र थे

Ular talaba edi+lar	Они были студентами / They were students/ वे छात्र थे
---------------------	---

1-Mashq // Упражнение 1 / Exercise 1 / अभ्यास 1

Berilgan gaplarni namunadagidek o'zgartiring. Измените предложения как в примере. Change sentences as in example. उदाहरण में दिखाए अनुसार वाक्यों को बदलें।

Namuna/Пример/Example/ उदाहरण

Choy issiq – choy issiq edi

Bugun kun issiq –

Bu xona toza –

Bu suv sovuq –

Darsimiz juda ko'p –

Do'stim kasal –

Kitob qiziqarli –

Ishimiz juda qiyin –

Mashina juda qimmat –

Universitetda	В университете	At the university	विश्वविद्यालय में
Dorixonada	В аптеке	In the pharmacy	फार्मसी में
Do'konda	В магазине	At the store	दुकान में
Uyda	Дома	At home	घर में
Xonada	В комнате	In the room	कमरे में
Oshxonada	На кухне	In the kitchen	रसोईघर में
Maktabda	В школе	At the school	पाठशाला में
Kutubxonada	В библиотеке	In the library	पुस्तकालय में
Toshkentda	В Ташкенте	In Tashkent	ताशकंद में
U yerda	Там	There	वहाँ
Shu yerda, Bu yerda	Здесь	Here	यहाँ
Hech qayerda	Нигде	Nowhere	कहीं भी नहीं

Har qayerda	Везде	Everywhere	हर जगह
Yuqorida	Наверху	At the top	ऊपर
Pastda	Внизу	At the bottom	नीचे
Oldida, Yonida	Рядом	Near	सामने
Orqasida	Сзади	Behind	पीछे
Ro'parasida, Qarshisida	Напротив	In front of, Opposite to	के सामने
Markazda	По центру	In the middle	केंद्र में

2-Mashq / Упражнение 2 / Exercise 2 / अभ्यास 2

Berilgan so'zlar ishtirokida gaplar tuzing. Составте предложения используя данные слова. Make santeaces with the given words. दिए गए शब्दों से वाक्य बनाइए ।

Universitet, edi, bugun, keldi, tadbir, uyning, Anvar, juda, non, yoq,edi, kutubxonada, yotoqxonada, kech, talabasi, edi, bo'ldi, biz, edik, onam, dononda,mashina qarshisida, edi.

2. "EMAS" INKOR SHAKL ОТРИЦАТЕЛЬНАЯ ФОРМА "EMAS" NEGATIVE FORM "EMAS" नकारात्मक रूप "नहीं"

U talaba emas. / Он не студент. / He is not a student. / . वह छात्र नहीं है।

U talaba emas edi. / Он не был студентом. / He wasn't a student. / वह छात्र नहीं था।

Biz shifokor emasmiz. / Мы не врачи. / We are not doctors. / हम डॉक्टर नहीं हैं।

Biz shifokor emas edik. / Мы не были врачами. / We were not doctors. / हम डॉक्टर नहीं हैं।

Topshiriq / Задание / Task / कार्य

Nanunada berilgan shaklda o'nta gap tuzing.

Bu olmami? Yoq, bu olma emas bu nok.

3. QAYERDA? / ГДЕ? / WHERE? / कहाँ?

Ot va ko'rsatish olmoshlariga – *da* qo'shimchasi qo'shilishi yordamida kishi yoki narsaning qayerda ekanligi ifodalanadi.

При помощи употребления суффикса –*da* после имен существительных или указательных местоимений выражают место нахождения определенной вещи или человека.

To express where the person and thing, it is added affix -*da* to the noun and demonstrative pronoun.

संज्ञा और सर्वनाम में प्रत्यय जोड़ने से यह पता चलता है कि कोई व्यक्ति या वस्तु कहाँ है।

3-Mashq/ 3-Упражнение 3 / Exercise 3 / अभ्यास 3

Berilgan misollarni tarjima qiling. Переведите данные примеры. Translate following examples. दिए गए उदाहरणों का अनुवाद करें।

Non stolning ustida; kitob sumkaning ichida; mashina uyning yonida; ukam dokonda; bog' uyning orqasida; universitet shahar markazida; oshxona pastda; maktab do'konning ro'parasida; Aziza mening oldimda; gular har qayerda; uyim Toshkentda.

4. FE'L / ГЛАГОЛ / VERB / क्रिया

O'zbek tilida fe'llar **nima qildi?**, **nima qilyapti?**, **nima qilmoqchi?** kabi so'roqlarga javob beradi va odatda kesim vazifasini bajaradi.

В узбекском языке глагол отвечает на вопросы **nima qildi?** (**что делал / сделал?**), **nima qilyapti?** (**что делает?**), **nima qilmoqchi?** (**что будет / намерен, собирается делать?**) и в предложении обычно выступает в роли сказуемого.

In Uzbek, the verb answers the questions **nima qildi?** (what did / did?), **nima qilyapti?** (what does it do?), **nima qilmoqchi?** (what will / intend, is going to do?) and usually acts as a predicate in a sentence.

उज़्बेकी भाषा में क्रिया क्या किया? वे क्या कर रहे हैं? वे क्या करना चाहते हैं? जैसे सवालों के जवाब देता है और आमतौर पर कटौती के रूप में कार्य करता है।

Men kitob o'qiyman.

Я читаю книги.

I read books.

मैं पुस्तक पढ़ता हूँ।

Malika universitedga ketdi.

Малика ушла в университет.

Malika went to the university.

मलिका विश्वविद्यालय गई।

Biz vazifalarni bajardik.

Мы выполнили задание.

We accomplished the task.

हमने कार्यों को किया।

Sen bugun kech qolding.

Ты сегодня опаздал

You are Late today

आज आप देर से आई हैं।

Siz bugun nima qildingiz?

Вы что делаете.

What are you doing?

आपने आज क्या किया?

Ular uchrashdilar.

Они встретились.

They met.

वे मिले।

5. KO'P QO'LLANADIGAN FE'LLAR
ЧАСТО ИСПОЛЬЗУЕМЫЕ ГЛАГОЛЫ
OFTEN USED VERBS

सबसे अधिक इस्तेमाल की जाने वाली क्रिया

Kirmoq	Входить	To enter	अंदर आना
Chiqmoq	Выходить	To exit	बाहर निकलना
Olmoq	Брать, взять	To take	लेना
Bermoq	Давать, дать	To give	देना
Kutmoq	Ждать	To wait	इंतज़ार करना
Ochmoq	Открывать, открыть	To open	खोलना
Yopmoq	Закрывать, закрыть	To close	बंद करना
Bormoq	Идти	To go	जाना
Ichmoq	Пить	To drink	पीना
Yemoq	Кушать	To eat	खाना
Dam olmoq	Отдыхать	To have a rest	आराम करना
Eshitmoq	Слушать	To listen	सुनना

Qilmoq	Делать	To do	करना
Kelmoq	Прийти	To come	आना
Ketmoq	Идти; уйти	To go, to go away	जाना
Turmoq	Стоять	To stand	उठना
So‘ramoq	Спрашивать	To ask	पूछना
Javob bermoq	Отвечать	To answer	उत्तर देना
Ko‘rmoq	Увидеть	To see	देखना
Ko‘rsatmoq	Показать	To show	दिखाना
To‘xtatmoq	Остановить	To stop	रुकना
Yozmoq	Писать	To write	लिखना
O‘qimoq	Читать	To read	पढ़ना
Tug‘ilmoq	Рождаться	To be born	पैदा होना
Pishirmoq	Варить, готовить	To cook	खाना बनाना
Ko‘rsatmoq	Показать	To show	दिखाना
Tayyorlamoq	Готовить	To prepare	तैयारी करना
Joylashmoq	Находиться, устроиться	To be located, to get settled	रखना
Bitirmoq	Закончить, завершить	To finish	समाप्त करना
Aylanmoq	Гулять	To walk	घुमाना
Sayr qilmoq	Путешествовать	To travel	यात्रा करना
So‘ylamoq	Говорить	To speak	बोलना
Sevmoq	Любить	To love	प्यार करना
Qatnashmoq	Участвовать	To participate	भाग लेना
Yig‘ilmoq	Собираться	To gather	इकट्ठे करना
Yaxshi ko‘rmoq	Нравиться	To like	प्यार करना
Yoqmoq	Нравиться	To be liked	पसंद करना

Xohlamog	Желать, захотеть	To desire	इच्छा होना
Topshirmog	Сдавать	To pass	जमा करना
Tugatmog	Закончить	To finish	समाप्त होना
Tanishmog	Познакомиться	To meet	परिचित होना
Yashamog	Жить	To live	जीना
Bilmog	Знать	To know	पता होना
Ishlamog	Работать	To work	काम करना
Uchrashmog	Встречаться	To meet	मिलना
Charchamog	Уставать	To tired	थकना
Uylanmog	Жениться	To get married	शादी करना
Turmushga chiqmog	Выйте замуж	To get married	शादी करना

4-Mashq/ 4-Упражнение 4 / Exercise 4 / अभ्यास 4

Nuqtalar o‘rnini to‘ldiring. Дополните места точек. **Complete the empty spaces.** रिक्त स्थान भरें।

1. Men oyimni juda
2. Kitob o‘qishni
3. Aziza bugun darsga kech
4. Biz futbol musobaqasida
5. Do‘stlarin bilan bog‘da
6. Ukam churoyli rasm
7. Do‘stim do‘kondan sovg‘a
8. Talabalar dars
9. Men universitetda
10. Anvar uyda

6. FE‘LLARNING ZAMON KATEGORIYASI КАТЕГОРИЯ ВРЕМЕНИ ГЛАГОЛА VERB TENSE CATEGORY

क्रिया की अस्थायी श्रेणी

O'zbek tilida fe'llarning uch xil zamon shakli mavjud. Глагол в узбекском языке имеет три времени. Verb in uzbek language has three tenses. उज़्बेकी में क्रियाओं के तीन अलग-अलग काल हैं।

Hozirgi zamon fe'li / настоящее время глагола /present tense/ वर्तमान काल;

Kelasi zamon fe'li / будущее время глагола /future tense/ सामान्य भविष्य काल ।

HOZIRGI ZAMON FE'LI НАСТОЯЩЕЕ ВРЕМЯ ГЛАГОЛА PRESENT TENSE

सामान्य वर्तमान काल

Fe'ling hozirgi zamon shakli nutq akti vaqtida sodir bo'lgan harakatni ifodalaydi. Anglatgan ma'nosidan kelib chiqib hozirgi zamon fe'lining ikki turi farqlanadi.

Настоящее время глагола выражает действие, которое происходит в момент речи. В зависимости от конкретного значения употребляется два типа настоящего времени.

The present tense of the verb expresses the action that occurs at the moment of speech. Two types of present tense are used depending on the specific meaning.

क्रिया का वर्तमान काल उस क्रिया को व्यक्त करता है जो भाषण के समय हो रही है। विशिष्ट अर्थ के आधार पर दो प्रकार के वर्तमान काल का प्रयोग किया जाता है।

Hozirgi kelasi zamon fe'li / настоящее будущее время / present future tense / घटमान भविष्य क्रिया;

Hozirgi zamon davom fe'li / настоящее длительное время / present continuous tense/ घटमान वर्तमान क्रिया ।

HOZIRGI KELASI ZAMON FE'LI НАСТОЯЩЕЕ БУДУЩЕЕ ВРЕМЯ ГЛАГОЛА PRESENT FUTURE TENSE

घटमान भविष्य काल

Fe'ning hozirgi kelasi zamon shakli harakatni bevosita yaqin kelajakda doimiy tarzda amalga oshirilishini ifodalaydi va fe'l asosga **-(a) y** affiksining qo'shilishi bilan hosil qilinadi. Shaxs-son ko'rsatkichlari keyin keladi.

Настоящее будущее время глагола в узбекском языке употребляется для выражения действий, непременно осуществляющихся в будущем которые происходят регулярно и образуется путем прибавления к основе глагола аффикса **-y** если основа глагола оканчивается на гласную, и аффикса **-a** если основа глагола оканчивается на согласную, затем следуют показатели времени и лица.

The present future tense of the verb in the Uzbek language is used to express actions that are certainly carried out in the future that occur regularly and is formed by adding the affix **-y** to the base of the verb if the verb stem ends in a vowel, and the affix **-a** if the verb stem ends in a consonant, then the indicators follow time and person.

उज़्बेकी भाषा में क्रिया का वर्तमान भविष्य काल उन क्रियाओं को व्यक्त करने के लिए उपयोग किया जाता है जो निश्चित रूप से भविष्य में की जाती हैं जो नियमित रूप से होती हैं और क्रिया के आधार में प्रत्यय **-y** जोड़कर बनाई जाती है यदि क्रिया का तना एक स्वर में समाप्त होता है , और प्रत्यय **-y** यदि क्रिया का तना व्यंजन में समाप्त होता है, तो संकेतक समय और व्यक्ति का अनुसरण करते हैं।

Biz universitetda o'qiyamiz. / Мы учимся в университете/ We study at the university. / हम यूनिवर्सिटी में पढ़ते हैं।

Shaxs/Лицо/Person/ व्यक्ति	Birlik / ед. ч. / singular / एकवचन	Ko'plik / Мн. ч./ plural/ बहुवचन
I	kel-a-man	kel-a-miz
II	kel-a-san	kel-a-siz
III	kel-a-di	kel-a-dilar
I	ishla-y-man	ishla-y-miz
II	ishla-y-san	ishla-y-siz
III	ishla-y-di	ishla-y-dilar

Kechqurun mehmonga borasizmi? / Вечером пойдём в гости? / Lets go visit in the evening? / क्या आप आज रात किसी पार्टी में जाते हैं?

Fe'ning hozirgi kelasi zamon inkor shakli fe'l asosga **-ma** affaiksining qo'shilishi bilan hosil qilinadi. Shaxs-son ko'rsatkichlari keyin keladi.

Отрицательная форма настоящего будущего времени образуется путем присоединения к основе глагола аффикса **-ma**, затем следуют показатели времени и лица.

The negative form of the present future tense is formed by attaching the affix **-ma** to the stem of the verb, followed by the indicators of tense and person.

Shaxs/ лицо/ person/ व्यक्ति	Birlik / ед. ч./singular एकवचन	Ko'plik / Мн. ч./plural/ बहुवचन
I	kel-ma-y-man;	kel-ma-y-miz;
II	ishla-ma-y-man	ishla- ma-y –miz
III	kel-ma-y-san; ishla-ma-y-san kel-ma-y-di; ishla-ma-y-di	kel- ma-y -siz; ishla- ma-y -siz kel- ma-y -dilar; ishla- ma-y –dilar

Fe'ning hozirgi kelasi zamon so'roq shakli fe'l asosga **-mi** affaiksining qo'shilishi bilan hosil qilinadi. Shaxs-son ko'rsatkichlari keyin keladi.

Вопросительная форма этого времени образуется с помощью аффикса **-mi**, который ставится после показателя лица.

The interrogative form of this tense is formed using the **-mi** affix, which is placed after the person indicator.

Shaxs/ лицо/ person/ व्यक्ति	Birlik / ед. ч./singular एकवचन	Ko'plik / Мн. ч./plural/ बहुवचन
I	kel-a- man-mi?	kel-a-miz-mi?
II	ishla-y-man-mi?	ishla-y-miz-mi?
III	kel-a-san-mi? ishla-y-san-mi? kel-a-di-mi? ishla-y-di-mi?	kel-a-siz-mi? ishla-y-siz-mi? kel-a-dilar-mi? ishla-y-dilar-mi?

HOZIRGI ZAMON DAVOM FE'LI
НАСТОЯЩЕЕ ДЛИТЕЛЬНОЕ ВРЕМЯ ГЛАГОЛА
PRESENT CONTINUOUS TENSE
 घटमान वर्तमान क्रिया

Hozirgi zamon davom fe'li harakatni nutq akti sodir bo'layotgan damda yoki hozir kechayotgan vaqtda bajarilishini anglatadi va fe'l asosga **-yap** affiksining qo'shilishi bilan hosil bo'ladi.

Настоящее длительное время глагола выражает действие, которое происходит в момент речи или настоящий период времени и образуется прибавлением аффикса **-yap** к основе глагола.

The present long tense of a verb expresses an action that occurs at the moment of speech or the present tense and is formed by adding the affix **-yap** to the stem of the verb.

एक क्रिया का वर्तमान दूर काल एक क्रिया को व्यक्त करता है जो भाषण के क्षण या वर्तमान काल में होती है और क्रिया के तने में प्रत्यय -yap जोड़कर बनती है।

Men ingliz tilini o'rganyapman. / Я изучаю английский язык./ I am learning English language. / मैं अंग्रेज सीख रहा हूं।

Siz kitob o'qiypsizmi? / Вы читаете книгу?/ Are you reading a book?/ क्या आप किताब पढ़ रहे हैं ?

Ra'no rasm chizyapti / Ра'но рисует картину/ Ra'no is painting a picture / रैनो चित्र बना रहा है ।

Shaxs/ лицо/ person/ व्यक्ति	Birlik / ед. ч./singular एकवचन	Ko'plik / Мн. ч./plural/ बहुवचन
I	O'qi-yap-man	O'qi-yap-miz
II	O'qi-yap-san	O'qi-yap-siz
III	O'qi-yap-ti	O'qi-yap-ti(lar)

ESLATMA! ЗАПОМНИТЕ! REMEMBER! टिप्पणी!

III shaxs birlikda tovush almashinuvi hodisasi sodir bo'ladi: **[p]** undoshidan keyin **-di** affiksi **-ti** tarzida talaffuz qilinadi va yoziladi.

В 3-м лице единственного числа происходит чередование звуков: после согласного **[p]** аффикс **-di** произносится и пишется как **-ti**.

In the 3rd person singular, there is an alternation of sounds: after the consonant **[p]**, the **-di** affix is pronounced and written as **-ti**.

तीसरे व्यक्ति एकवचन में, एक स्वर विनिमय होता है: [-p] का उच्चारण किया जाता है और व्यंजन -di के बाद -ti के रूप में लिखा जाता है

3-mashq / Упражнение 3 / Excercise 3 / अभ्यास 3

Gaplarni o'qing va ularni ikki guruhga ajrating. Прочитайте предложения и распределите их на две группы. Read the sentences and divide into 2 groups. वाक्यों को पढ़ें और उन्हें दो समूहों में विभाजित करें।

<i>Hozirgi kelasi zamon fe'li</i> <i>Настоящее будущее время глагола</i> <i>Present future tense</i> वर्तमान काल क्रिया	<i>Hozirgi zamon davom fe'li</i> <i>Настоящее длительное время глагола</i> <i>Present continuous tense</i> घटमान वर्तमान काल

1. Men Toshkent davlat sharqshunoslik universitetda o'qiyapman.
2. Men birinchi bosqichda o'qiyman.
3. U Samarqandda yashaydi.
4. Aziza chet elda o'qiyapti.
5. Vazifalarni o'z vaqtida bajaramiz.
6. Akam maktabda ishlaydilar.
7. Siz muzqaymoqni yaxshi ko'rasizmi?
8. Hozir imtihon topshiryapmiz.
9. Anora Toshkentga o'qishga ketyapti.
10. Bugun juda sovuq bo'ladi.
11. Biz bugun kinoga boramiz.
12. Men shaxmat bilan shug'ullanaman.
13. Do'stim bilan Yaponiyaga sayohatga boramiz.
14. Men kelajakda tarjimon bo'laman.

4-mashq / Упражнение 4 / Excercise 4 / अभ्यास 4

“Do'stinga xat” matnini o'qing, tarjima qiling va namunadan foydalanib do'stingizga xat yozing. Прочитайте текст «Письмо другу», переведите его и напишите пользуясь примером письмо своему другу. Read the text “Letter to friend”, translate it and write a letter to your friend

using example. पाठ "एक मित्र को पत्र" पढ़ें, इसका अनुवाद करें और नमूने का उपयोग करके मित्र को एक पत्र लिखें।

Do'stinga xat

Salom Anvar! Salomatmisan? Kayfiyatlaring qanday? Xonadoning tinchmi? Men yaxshi yuribman, sog' - salomatman. O'qishlarim ham juda yaxshi. Tokio juda chiroyli shahar ekan. Bu yerda hamma joylarni aylanib ko'rdim. Menga juda yoqdi. Yaponiyaga sayohat qilishni tavsiya qilaman.

Sizlarni, barchangizni sog'inyapman, ayniqsa, do'stlarimiz bilan mazza qilib tog'da dam olganlarimizni ko'p eslayman. Yozda ta'tilda Toshkentga qaytaman. Yana birga albatta, dam olishga boramiz. Anvar iltimos, menga o'zbekcha – yaponcha lug'at topib jo'nat. Hamma do'stlarimizga mendan salom ayt. Oldindan katta rahmat. Albatta javobingni kutaman. Iltimos, tez-tez xat yozib tur.

Hurmat bilan Aziza.

Kayfiyat – настроение

Xonadon-семья

Sog'-salomat bo'lmoq-быть живым и здоровым

Sayohat qilmoq – путешествовать

Tavsiya qilmoq – рекомендовать

Barcha- все

Sog'inmoq – скучать

Dam olmoq – отдыхать

Eslamoq – вспоминать

Ta'til – каникулы

Qaytmoq – возвращаться

Birga - вместе

Topoq –найти

Jo'natmoq – отправить

Oldindan – заранее

5-Mashq / Упражнение 5/ Exercise 5 / अभ्यास 5

Berilgan fe'llardan foydalanib matn tuzing. Используя данные глаголы, составьте текст. Write the text using the verbs below. दी गई क्रियाओं का प्रयोग करते हुए पाठ लिखिए।

Yashamoq, o'qimoq, o'rganmoq, qiziqmoq, yoqmoq, sayohat qilmoq, suratga tushmoq, ko'rmoq , qaytmoq, yangi, tanishmoq, sog'inmoq, yemoq, bormoq, yozmoq.

6-Mashq/ Упражнение 6/ Exercise 6 / अभ्यास 6

Savollarga to‘g‘ri javobni yozing. Напишите правильный ответ к вопросам. Write the correct answers to the questions. प्रश्नों पर सही उत्तर लिखें।

Toshkent davlat sharqshunoslik universiteti qayerda joylashgan?

1. Siz talabamisiz?
2. Toshkent qayerning poytaxti?
3. Toshkent davlat sharqshunoslik universitetida nimalarni o‘rganyapsiz?
4. Pomidor, bodring, kartoshka, piyoz sabzovotlarmi?
5. Qanday meva nordon, ammo juda foydali?
6. Yettidan keyin qaysi son keladi?
7. Oilangiz necha kishidan iborat?
8. Ayol kishi uchun eng yaxshi sovg‘a nima?
9. “Kozim” erkak kishining ismimi? “Farxod” chi?

6- DARS / УРОК 6/ LESSON 6 / 6 ALIŞTIRMA

1. O‘TGAN ZAMON FE’LI

ПРОШЕДШЕЕ ВРЕМЯ ГЛАГОЛА

PAST TENSE

भूतकाल क्रिया

O‘tgan zamon fe’li harakatning nutq vaqtigacha sodir bo‘lganini ifodalaydi va fe’l asosga -di affiksi hamda shaxs – son ko‘rsatkichlarining qo‘shilishi bilan hosil bo‘ladi.

Прошедшее время глагола указывает, что действие совершилось до момента речи и образуется путем прибавления к основе глагола аффикса **-di** и личных аффиксов спряжения.

The past tense of the verb indicates that the action took place before the moment of speech and is formed by adding the affix **-di** and personal conjugation affixes to the stem of the verb.

भूतकाल क्रिया इंगित करती है कि क्रिया भाषण के समय से पहले हुई थी, और क्रिया का निर्माण प्रत्यय -di को आधार और व्यक्ति-संख्या में जोड़कर किया जाता है।

Shaxs/ лицо/ person/ व्यक्ति	Birlik / ед. ч./singular एकवचन	Ko‘plik / Мн. ч./plural/ बहुवचन
I	ol-di-m	ol-di-k
II	ol-di-ng	ol-di-ngiz
III	ol-di	ol-di-lar

O‘tgan zamon fe’lining inkor shakli fe’l asosga **-ma**, **-di** affikslari va shaxs-son ko‘rsatkichlarining qo‘shilishi bilan hosil qilinadi.

Отрицательная форма прошедшего времени образуется прибавлением к основе глагола отрицательного аффикса **-ma**, за которым следуют аффикс **-di** и затем личные аффиксы спряжения.

The negative past tense is formed by adding the negative affix **-ma** to the stem of the verb, followed by the **-di** affix and then the personal conjugation affixes.

भूतकाल क्रिया का नकारात्मक रूप क्रिया के आधार में प्रत्यय -ma, -di और व्यक्तिगत सर्वनाम जोड़कर बनता है।

Shaxs/ лицо/ person/ व्यक्ति	Birlik / ед. ч./singular एकवचन	Ko‘plik / Мн. ч./plural/ बहुवचन
I	bor- ma-di -m	bor - ma-di -k
II	bor - ma-di -ng	bor - ma-di -ngiz
III	bor- ma-di	bor- ma-di -lar

Anvar uyga **qaytmadi**.

Анвар не вернулся домой.

Anvar didn't return to home.

अनवर घर नहीं लौटा।

Biz **ulgurmadik**.

Мы не успели.

We didn't catch up.

हम नहीं पकड़े।

Men mehmonga **bormadim**.

Я не пошел в гости.

I didn't go to visit.

मैं मिलने नहीं गया।

Ular uchrashuvga **kelmadilar**.

Они не пришли на встречу.

They didn't come to the meeting.

वे मिलन में नहीं आए।

1-Mashq / Упражнение 1/ Exercise 1 / अभ्यास 1

Berilgan fe'llarni o'tgan zamon shaklida yozing. Напишите данные глаголы в форме прошедшего времени. Write given verbs in the past form.

दी गई क्रियाओं को भूतकाल में लिखिए।

Yozmoq, o'qimoq, olmoq, qaramoq, bosmoq, uchrashmoq, ketmoq, bormoq, uxlamoq, yugurmoq, yodlamoq, cho'milmoq, tayyorlamoq, ulgurmoq, sochmoq, o'rganmoq, pishirmoq, so'zlammoq, ko'rsatmoq, bormoq, otmoq, kuylamoq.

2-Mashq/ Упражнение 2/ Exercise 2 / अभ्यास 2

Gaplarni tarjima qiling va fe'llarni zamonini aniqlang. Переведите предложения и определите время глагола. Translate the sentences and find out the tense of the verbs. वाक्यों का अनुवाद करें और क्रियाओं के काल का निर्धारण करें।

1. Men Tashkent davlat sharqshunoslik universitetida o'qiymen.
2. Bugun havo juda sovuq.
3. Darslar o'z vaqtida boshlandi.
4. Do'stim sayohatdan qaytib keldi.
5. Ular bu kitobni sovg'a uchun sotib oldilar.
6. Ertaga uyimizga mehmonlar kelishadi.
7. Aziza va Nigora yapon tilini o'rganyaptilar.
8. Sizga xat keldi.
9. Ukam uchun do'kondan o'yinchoq sotib olidim.
10. Talabalar imtihonga tayyorlanyaptilar.

3-Mashq / Упражнение 3/ Exercise 3 / अभ्यास 3

Rasmlardagi harakatlarni nomlang. Назовите действия на картинках. Name the actions on the pictures. चित्रों में क्रियाओं के नाम बताइए।

4-Mashq./ Упражнение 4./ Exercise 4/ अभ्यास 4

Berilgan fe'llar yordamida gaplar tuzing. Составьте предложения используя данные глаголы. Make sentences using given verbs. दी गई क्रियाओं का प्रयोग कर वाक्य बनाइए।

Yubormoq, suzmoq, gaplashmoq, xabarlashmoq, chizmoq, emoq, ichmoq, tushmoq, sevmuq, tikmoq, uchmoq, shamollamoq, haydamoq, kutmoq.

5-mashq./ Упражнение 5./ Exercise 5. / अभ्यास 5

Berilgan so'roqlarga jabob beruvchi 5 tadan fe'lni yozing. Напишите по 5 глаголов отвечающих на данные вопросы. Write 5 verbs each answering for given questions. प्रश्नों के उत्तर देने वाली 5 क्रियाएँ लिखिए।

Nima qildi? Nima qilmoqchi? Nima qilyapti? Nima qildingiz? Nima qilmoqchisiz? Nima qildingiz?

Topshiriq / Задание/ Task / व्यायाम

Maqollar yod oling. Выучите наизусть пословицы. Memorize the proverbs. कहावतों को याद करें ।

1. Aqlni ahmoqdan o‘rgan.
2. Qolgan ishga qor yog‘ar.
3. Maqtanganning uyiga bor, Kerilganning to‘yiga.
4. Sinalmagan otning sirtidan o‘tma.
5. Bilagi zo‘r birni yiqar, bilimi zo‘r mingni.
6. Qirqiga chidagan, qirq biriga ham chidaydi.
7. Mard bir urar, nomard yuz.
8. Birni kessang, o‘nni ek.
9. Qo‘rqqanga qo‘sh ko‘rinar.
10. Bir tovuqqa ham don kerak, ham suv kerak.
11. Kemaga tushganning joni bir.
12. Yetti o‘lchab bir kes.
13. Sanamay sakkiz dema.
14. Mehnat, mahnatning tagi rohat.
15. Kelish mehmondan, ketish mezbondan.
16. Uying tor bo‘lsa ham, ko‘nling keng bo‘lsin.
17. Yaxshi bilan yursang etarsan murodga,
Yomon bilan yursang qolarsan uyatga.
18. Izzat qisang, hurmat topasan.

7-DARS /УРОК 7/ LESSON 7 / पाठ 7

1. KELASI ZAMON FE'LI БУДУЩЕЕ ВРЕМЯ ГЛАГОЛА FUTURE TENSE सामान्य भविष्य काल

O'zbek tilida kelasi zamon fe'li fe'l asosiga **-a,-y, -moqchi, -ar** affikslarining qo'shlishidan hosil bo'ladi.

В узбекском будущее время глагола образуется присоединением аффиксов **-a,-y, -moqchi, -ar** к основе глагола

In Uzbek, the future tense of the verb is formed by adding the affixes **-a, -y, -moqchi, -ar** to the stem of the verb

उज़्बेकी में, क्रिया के आधार में प्रत्यय **-a, -y, -maqu, -ar** जोड़कर भविष्य काल क्रिया बनाई जाती है।

Shaxs/ лицо/ person/ व्यक्ति	Birlik / ед. ч./singular एकवचन	Ko'plik / Мн. ч./plural/ बहुवचन
I	top-a-man, so'ra-y-man top-moqchi-man top-ar-man	top-a-miz, so'ra-y-miz top-moqchi-miz top -ar -miz
II	top-a-san, so'ra-y-san top-moqchi-san top -ar-san	top-a-siz, so'ra-y-siz top-moqchi-siz top -ar- si z
III	top-a-di, so'ra-y-di top-moqchi top -ar	top-a-lar, so'ra-y-dilar top-moqchi-lar top -ar(lar)

Nodira bugun biznikiga keladi. / Нодира сегодня придет к нам./ Nodira will come to us today./ नोदिरा आज हमारे हॉ आयेगा।

Men darslarimni kutubxonada tayyorlayman./ Я делаю свои уроки в библиотеке./ I do my lessons at the library./ मैं पुस्तकालय में अपना पाठ तैयार करूँगा ।

Ertaroq qaytarsan./ Вернись по-раньше./ Return earlier./ तुम जल्द ही वापस आ जाओगे।

Birgalikda imtihonlarga tayyorlanamiz./ Вместе будем готовиться к экзаменам./ Together we will prepare for exams./ हम एक साथ परीक्षा की तैयारी करेंगे।

Kelasi zamon fe'lining inkor shakli fe'l asosga **-mas, -moqchi emas, -moqchi-mas** affikslarining qo'shilishdan hosil bo'ladi.

Отрицательная форма образуется присоединением к основе глагола аффикса **-mas, -moqchi emas, -moqchimas** и личных аффиксов спряжения.

The negative form is formed by attaching the affix **-mas, -moqchi emas, -moqchimas**, and personal conjugation affixes to the stem of the verb.

भविष्य काल क्रिया का नकरात्मक रूप क्रिया के आधार में प्रत्यय **-mas, -moqchimas, -moqchimas** के योग से बनता है।

Shaxs/ лицо/ person/ व्यक्ति	Birlik / ед. ч./singular एकवचन	Ko'plik / Мн. ч./plural/ बहुवचन
I	bor -mas-man bor- moqchi emas-man bor- moqchi -mas	bor -mas-miz bor- moqchi emas-miz bor- moqchi -mas -miz
II	bor- mas-san bor- moqchi emas-san bor- moqchi -mas	bor -mas-siz bor- moqchi emas-siz bor- moqchi -mas-siz
III	bor – mas bor- moqchi emas bor- moqchi -mas	bor -mas (-lar) bor- moqchi emas (-lar) bor- moqchi -mas (-lar)

Balki, biz mehmonga **borarmiz.** / Возможно, завтра мы пойдем в гости./ Maybe we will go to visit./ शायद हम घूमने जाएंगे।

Balki, Hilola kitobni **olmas.** / Возможно, Хилола не возьмет книгу./ Maybe Khilola will not take the book./ शायद हिलोला को किताब नहीं लेगी।

Farxod dars tayyorla**moqchi.** / Фарход хочет готовить уроки./ Farxod is going to prepare the lessons./ फरहोद पाठ तैयार करनेवाला है ।

U biz bilan bormo**qchi emas.** / Он не хочет пойти с нами./ He doesn't want to go with us./ वह हमारे साथ नहीं जानेवाला है।

Xatosini qayta takrorla**mas.** / Наверное, он не повторит ошибку./ Perhaps he will not repeat the mistake./ वह अपनी गलती नहीं दोहराएगा।

1-mashq/ Упражнение 1/ Exercise 1/ अभ्यास 1

Berilgan fe'llarni kelasi zamon shakliga keltiring va ular ishtirokida gaplar tuzing. Приведите заданные глаголы к форме будущего времени и составьте предложения с их участием. Write given sentences in future form and make sentence with them. दी गई क्रियाओं को भविष्य काल में डाल कर उनके साथ वाक्य बनाइए।

Gapirmoq, bajarmoq, suzmoq, tayyorlamoq, ichmoq, olmoq, qaramoq, yig'lamoq, kutmoq, uchrashmoq, yozmoq, ochmoq, saralamoq, javob bermoq, salomlashmoq, aytmoq, kuylamoq, eshitmoq.

2-mashq/ Упражнение 2/ Exercise 2/ अभ्यास 2

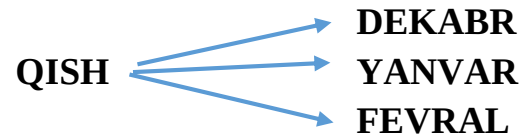
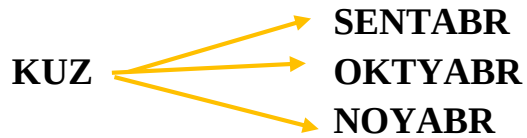
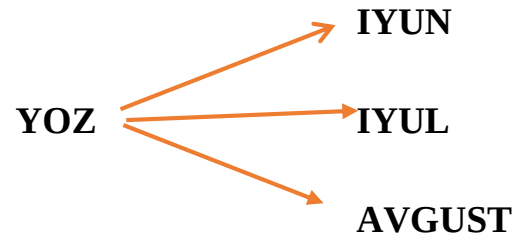
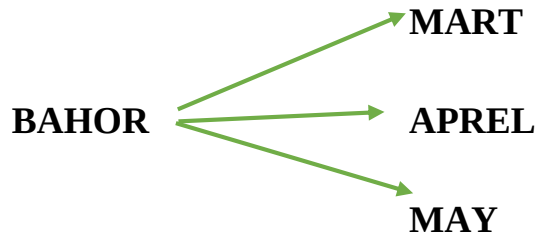
Berilgan fe'llarni zamonini aniqlab guruhlarga ajrating. Определите время данных глаголов и распределите их по группам. Find out the tenses of verbs and divide into groups. दी गई क्रियाओं को समूहों में विभाजित करें ।

Kuyladik, ko'rishyapti, sanamoqchiman, joylashdi, ochmoqchi, chizmoqchi, boshladik, aytay, ovlar, ichdilar, salomlashyapmiz, ko'tarmoqchilar, kiyindi, o'qir, charchadik, yodlayapti, urmoqchisizmi?, sakramoqchi, yozdilar, uxlayapsiz, xayrlashdik, yuvmoqchimas, olmadi, uchyapti, toparsan, boray, kelmoqchi, gaplashdilar.

2. PAYT MA'NOSINI IFODALASH

YIL FASLLARI, OYLAR/ ВЫРАЖЕНИЕ ВРЕМЕНИ
ВРЕМЕНА ГОДА, МЕСЯЦЫ/ EXPRESSION OF TIME
SEASONS, MONTHS/ समय का अर्थ व्यक्त करें । मौसम, महीना

4. HAFTA KUNLARI / ДНИ НЕДЕЛИ / DAYS OF THE WEEK / सप्तह के दिन

HAFTA KUNLARI / ДНИ НЕДЕЛИ / DAYS OF THE WEEK / सप्तह के दिन			
Dushanba	Понедельник	Monday	सोमवार
Seshanba	Вторник	Tuesday	मंगलवार
Chorshanba	Среда	Wednesday	बुधवार
Payshanba	Четверг	Thursday	गुरुवार
Juma	Пятница	Friday	शुक्रवार
Shanba	Суббота	saturday	शनिवार
Yakshanba	Воскресенье	Sunday	रविवार

3-mashq / Упражнение 3/ Exercise 3/ अभ्यास 3

Savollarga javob bering. Ответьте на вопросы. Answer the question.

प्रश्नों के उत्तर दें।

Bir hafta necha kun?

Dushanba haftaning nechanchi kuni?

Dam olish kuni qachon?

Chorshanbadan oldin qaysi kun keladi?

Haftaning beshinchi kuni qaysi kun?

Jumadan keyin qaysi kun keladi?

Topshiriq / Задание / Task / व्यायाम

Matnni davom ettiring. Продолжите текст. Continue text. पाठ जारी रखें ।

YIL FASLLARI

Bahor fasli juda chiroyli fasl. Bahorda tabiat yug'onadi. Kunlar uzayadi. Hammayoq yashil tusda bo'ladi. Daraxtlar gullaydi. Havo yoqimli bo'ladi. Menga bahor yoqadi.

Yoz

5. KUN QISMLARI/ ЧАСТИ ДНЯ/ PARTS OF THE DAY/ दिन के भाग

Tong	Утро	Morning	सुबह
Ertalab	Утро	Morning	सुबह
Kunduz	День	Afternoon	दोपहर
Tush	День	Afternoon	दोपहर
Kechqurun	Вечер	Evening	शाम
Tun	Ночь	Night	रात

Topshiriq / Задание / Task / व्यायाम

Maqollarni yod oling. / Выучите пословицы / Memorize the proverbs / कहावतों को याद करें ।

1. Kemaga tushganning joni bir.
2. Yetti o'lchab bir kes.
3. Kelish mehmondan, ketish mezbondan.
4. Uying tor bo'lsa ham, ko'nling keng bo'lsin.
5. Yaxshi bilan yursang etarsan murodga,
Yomon bilan yursang qolarsan uyatga.
6. El og'ziga elak tutib bo'lmaydi.

5. PAYT RAVISHI / НАРЕЧИЯ ВРЕМЕНИ / ADVERBS OF TIME /

समयवाचक क्रिया - विशेषण

Payt ravishlari ham vaqtni ifodalashda faol ishtirok etadi. Odatda gapning boshida keladi va qachon?, qachongacha?, qachondan beri? kabi soʻroqlarga javob beradi.

Наречия времени активно участвуют в выражении времени. Обычно идут в начале предложения и отвечают на вопросы когда? До какого времени? С какого времени?

The adverbs of time are actively involved in expressing time. Usually go at the beginning of a sentence and answer the questions when? Until when? From what time?

समय की अभिव्यक्ति में समय के रूप भी सक्रिय भूमिका निभाते हैं। यह आमतौर पर एक वाक्य की शुरुआत में आता है और कब ?, कब तक ?, कब से? जैसे सवालों के जवाब देते हैं

Masalan / Hanpumer / For example/ उदाहरण:

Bugun Saodat darsga kelmadi.

Yaqinda universitetimizda katta xalqaro anjuman boʻladi.

Anchadan beri siz bilan uchrashishni xohlar edim.

Bu qachongacha davom etadi?

Ertalab soat sakkizda nonushta qilaman.

Ertaga doʻstlarim bilan togʻga dam olish uchun ketamiz.

4-mashq / упражнение 4/ Exercise 4/ अभ्यास 4

Quyidagi soʻzlar ishtirokida gaplar tuzing. Составьте предложения с использованием данных слов. नीचे दिए गए शब्दों से वाक्य बनाइए।

Ertalab, kecha, bahorda, har doim, bugun, yozda, tunda, sahorda, yaqinda, allaqachon, qachondan buyon, tongda, ancha ilgari, azaldan, har doim, kechqurun, kuni bilan.

5-mashq/ упражнение 5/ exercise 5 / अभ्यास 5

Quyidagi soʻzlarni va soʻz birikmalarini tarjima qiling. Переведите следующие слова и словосочетания. Translate the following words and phrases. नीचे दिए गए शब्दों और वाक्यांशों का अनुवाद करें ।

Tongda, har kuni, azaldan, har doim, bugun, kunduzi, avval, kechasi, ertalab, hozir, ilgari, bultur, yaqinda, kechagina, kundan-kunga, oʻtgan yili, har safar, anchadan buyon.

6-mashq/ Упражнение 6/ Exercise 6/ अभ्यास 6

Gaplarni tarjima qiling va vaqtni ifogalanishiga e'tibor bering.
Переведите предложения и обратите внимание на выражение времени.
Translate the sentences and pay attention to the expression of time. वाक्यों का अनुवाद करें और समय पर ध्यान दें ।

1. Tongda qushlarning ovozidan uyg'ondim.
2. Ertaga albatta, uchrashamiz.
3. Har doimgidek kech qoldingiz.
4. O'tgan oyda Xitoyda xizmat safarida edim.
5. Doim shunday yaxshi kayfiyatda bo'lishingizni xohlaymiz.
6. Har kuni ertak tinglab uxlayman.
7. Universitet oshxonasida doim mazali taomlar bo'ladi.
8. Bugun juda charchadim.

7- mashq / Упражнение 7 / Exercise 7 / अभ्यास 7

Savollar javob yozing. Напишите ответы на вопросы. Answer the questions. प्रश्नों के उत्तर लिखें ।

1. Qanday yil fasllarini bilasiz? ...
2. Bir yilda qanday oylar bor? ...
3. Yoz oylari qaysilar?.....
4. Bir oyda necha hafta bor? ..
5. Haftada necha kun bor? ...
6. Hafta kunlarining nomlarini bilasizmi? ...
7. Qaysi kunlari dam olasiz?
8. Bir yilda nechta fasl bor?
9. Kun qismlarini nomlang?
10. Odatda hamma odamlar qachon uxlaydilar?

Topshiriq / Задание/ Task / व्यायाम

Rasmlarda ifodalangan paytni aniqlang. Определите изображенное на картинках время. Determine the time shown in the pictures. चित्रों में दर्शाया गया समय निर्धारित करें ।

Topshiriq / Задание/ Task / व्यायाम

O‘zingizga yoqqan fasl haqida matn tuzing. Unda payt ravishlaridan foydalaning. Составьте текст про ваше любимое время года. Используйте наречия времени. Compose a text about your favorite season. Use adverbs of the time. अपनी पसंद के मौसम के बारे में एक पाठ लिखें। फिर समय रूपों का उपयोग करें ।

Topshiriq / Задание/ Task / व्यायाम

Yod oling. Выучите. Learn by heart. याद कीजिये ।.

tongda – утром – in the morning – सुबह को

ertadan so‘ng – послезавтра – the day after tomorrow – पर्सो

azonda – на заре – at dawn – सुबह सवेरा

allaqachon – давно – long ago - काफी समय पहले

azaldan – с древних времен - from ancient times - प्राचीन काल से

bu yilda – в этом году – this year – इस साल

bultur – в прошлом году – last year – पिछले साल

har yili – каждый год – every year – हर साल

kelgusida – в будущем – in future – भविष्य में

namozshom – под вечер - towards evening – शाम

o‘sha kun – тот день – that day – उस दिन

o‘shanda – тогда – then - तब

o‘shandan buyon – с тех пор – since then - के बाद से

Topshiriq/ Задание/ Task/ व्यायाम

Quyidagi yil fasllari bilan bog‘liq maqollarni yod oling. Выучите следующие пословицы, связанные с временами года. Memorize following proverbs, connected with seasons. निम्नलिखित मौसमी लेखों को याद करें ।

1. Kun g‘amini sahar ye, Yil faslini bahor ye.
2. Bahorgi harakat – kuzgi barakat.
3. Yozda jarohat ko‘rsang, Qishda rohat ko‘rasan.
4. Navro‘zdan so‘ng qish bo‘lmas, Mezondan so‘ng yoz bo‘lmas.

5. Yozda yopinchig‘ing tashlama, Qishda o‘zing bilasan.
6. G‘oz kelgani – yoz kelgani.

8-mashq / Упражнение 8 / Exercise 8/ अभ्यास 8

Matnni o‘qing va savollarga javob bering. Matn asosida o‘z ish haftangiz haqida so‘zlab bering. Прочитайте текст и ответьте на вопросы. Расскажите о вашей рабочей неделе, опираясь на текст. Read the text and answer the question. Tell about your weekday based on the text. वाक्यांश को पढ़ो और प्रश्नों के जवाब दो। पाठ के आधार पर, हमें अपने कार्य सप्ताह के बारे में बताएं।

Men har kuni universitetga darsga boraman. Haftada 6 kun, dushanba, seshanba, chorshanba, payshanba, juma, shanba kunlari 6 soatdan o‘qiyman. Yakshanbada esa dam olaman. Dushanba, payshanba kunlari shaxmat bilan shug‘ullanaman. Seshanba, Chorshanba, shanba kunlari suv havzasiga suzishga boraman. Juma kuni esa darslardan keyin buvimnikiga boraman. Yakshanbada oilam bilan birga dam olaman. Uy ishlarida yordam beraman, bozordan oziq-ovaqatlar xarid qilaman. Kechqurunlari esa televizor ko‘raman, kitob o‘qiyman yoki do‘stlarim bilan uchrashaman.

1. Qachon universitetga darsga borasan?
2. Haftada necha kun dars bo‘ladi? Qaysi kunlari?
3. Qacon dam olasan?
4. Shaxmat bilan qachon shug‘ullanasan?
5. Haftaning qaysi kunlari suv havzasiga borasan?
6. Buvingnikiga qachon borasan?
7. Yakshnba kuni nima qilasan?

9-Mashq/ Упражнение 9/ Exercise 9/ अभ्यास 9

Berilgan so‘z va so‘z birikmalaridan foydalanib mant tuzing va nomlang. Составьте текст, используя данное слова и словосочетания. Озглавьте его. Use the words and the phrases given below, make a text by naming it. दिए गए शब्दों और वाक्यांशों का उपयोग करके एक टेक्स्त बनाएं और नाम दें ।

Chiroyli, o‘yin, bahavo, ifori taraladi, bolalar, menga, mayin shamol esadi, kiyimlarda, tabiat uyg‘onadi. Kunlar qisqa, sovuq, ta‘til, mazza qiladilar, qalin, yoqadi.

10-Mashq/ Упражнение 10/ Exercise 10/ अभ्यास 10

Matnni tarjima qiling. Переведите текст. Translate text. पाठ का अनुवाद करें ।

YOZ

Yoz fasli bahor va kuz fasllarining orasida joylashgan bo‘lib, eng issiq fasl hisoblanadi. Iyun, iyul, avgust oylari yoz hisoblanadi. Xalq orasida yilning issiq yarmi yoz deyiladi. Yoz fasli inson organizmi uchun eng kerakli fasllardan biridir. Yoz fasli, inson sog‘lig‘i uchun juda zarur bo‘lgan D vitaminiga boydir. Chunki D vitamini eng yaxshi quyosh nurlari bilan insonga o‘tadi. Meva, sabzavot va boshqa o‘simliklar ham yoz faslida pisha boshlaydi. O‘zbekistonda mazali va foydali mevalar juda ko‘p. Yozda bolalar va talabalar uchun ta‘til. Ta‘til kunlari hamma mazza qilib salqin bog‘larda, tog‘lardagi oromgohlarda dam oladi.

Orasida- между - के बीच

Joylashgan – находится - स्थित है

Hisoblanadi – считается - विचार करना

Inson – человек - मानव

Kerakli – нужный - आवश्यक

O‘tadi – переходить/ передаётся - गुज़रना

Boy –богатый - धनी

Quyosh nurlari – солнечные лучи - सूरज की किरण

Pisha boshlaydi –поспевают - पकना

Salqin –прохладный - ठंडा

Bog‘ – сад/ парк - बाग

Tog‘ –гора - पहाड़

Boshqa – другой - दूसरा

O'simlik – растение - पौधा

Oromgoh – лагерь - आरामघर

1. SOAT NECHA?

КОТОРЫЙ ЧАС? WHAT TIME IS IT? कितने बजे?

O'zbek tilida vaqt soatlarda quyidagicha ifodalanadi. В узбекском языке время выражается в часах следующим образом Expression of time in uzbek. उज़्बेकी में समय इस प्रकार व्यक्त किया जाता है ।

1- qolip: __ + dan ____ daqiqa o'tdi.

Birdan besh daqiqa o'tdi.

Beshdan o'n daqiqa o'tdi.

Uchdan besh daqiqa o'tdi .

O'ndan besh daqiqa o'tdi.

O'n birdan yigirma besh daqiqa o'tdi.

2- qolip : __ + ta kam __bo'ldi

Beshta kam ikki bo'ldi. O'nta

kam uch bo'ldi.

Beshta kam o'n ikki bo'ldi.

Yigirmata kam bir bo'ldi.

O'n beshta kam olti bo'ldi.

3- qolip: Soat ____yarim bo'ldi

Soat ikki yarim bo'ldi.

Soat bir yarim bo'ldi.

Soat sakkiz yarim bo'ldi.

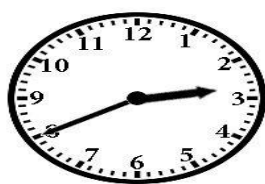
Soat o'n ikki yarim bo'ldi.

4- qolip: Soat roppa rosa ____ bo'ldi

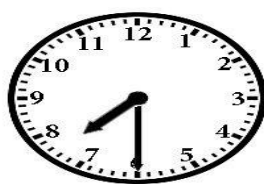
Soat roppa rosa besh bo‘ldi
 Soat roppa rosa uch bo‘ldi
 Soat roppa rosa yetti bo‘ldi
 Soat roppa rosa olti bo‘ldi
 Soat roppa rosa o‘n ikki bo‘ldi

1-Mashq/ Упражнение 1/ Exercise 1/ अभ्यास 1

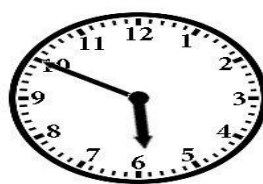
Aniq vaqtni ayting. Скажите точное время. Tell the time. सही समय बोलो ।

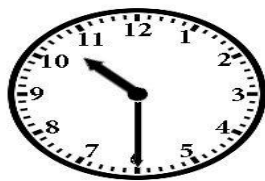
1.

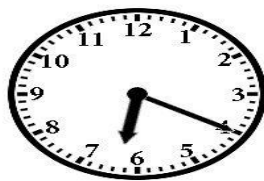
2.

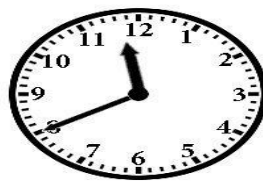
3.

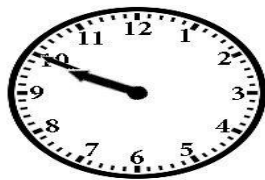
4.

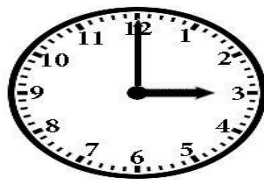
5.

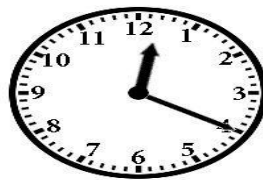
6.

7.

8.

9.

MathATube.com

2-Mashq/ Упражнение 2/ Exercise 2/ अभ्यास 2

Dialogni o‘qing va davom ettiring. Прочитайте и продолжите диалог. Read dialog and continue. संवाद पढ़ें और जारी रखें ।

- Hozir soat necha (nechi) bo‘ldi?
- 8 dan yigirma daqiqa o‘tdi. (8. 20)
- Bugun qaysi kun?
- Dushanba.
- Dars qachon tugaydi?
- Soat ikkida. (14. 00)
- Uyga soat nechada ketasiz?

- 2 dan o‘n besh daqiqa o‘tganda. (14.15)

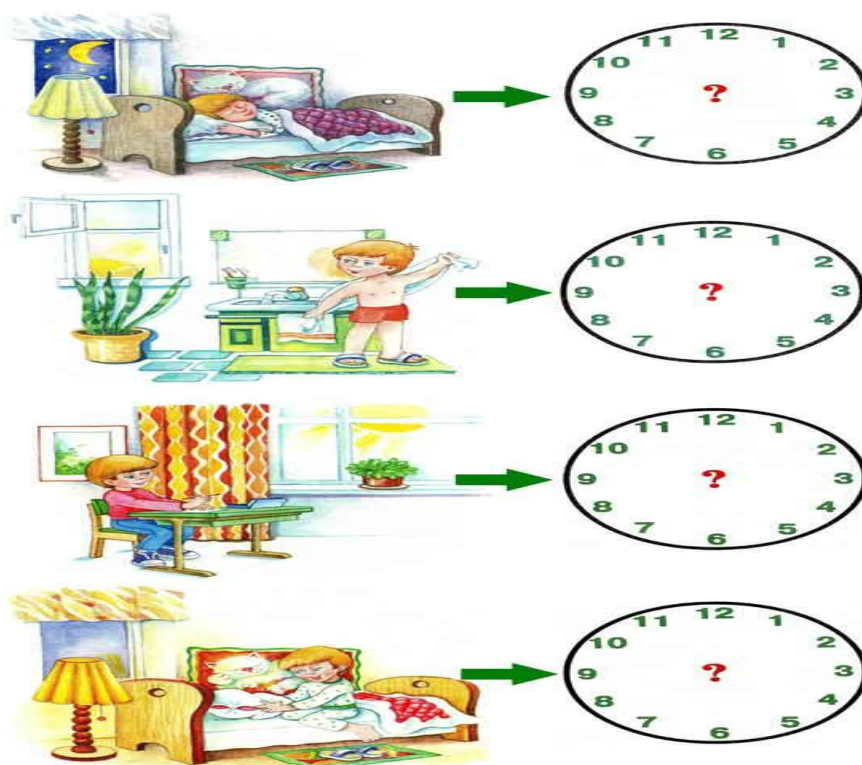
3-Mashq/ Упражнение 3/ Exercise 3/ अभ्यास 3

O‘qing va savollarga javob bering. Прочитайте и ответьте на вопросы: **Read and answer the question.** पढ़ें और सवालों के जवाब दें ।

1. O‘zbekistonga qachon keldingiz?
2. Hozir soat nechchi?
3. Darslaringiz soat nechada boshlanadi?
4. Bars necha soat bo‘ladi?
5. Soat nechada universitetga borasiz?
6. Odatda soat nechada ovqatlanasiz?
7. Necha soat dars tayyorlaysiz?
8. Qachon sizga qo‘ng‘iroq qilsam bo‘ladi?

4-Mashq / упражнение 4/ Exercise 4 / अभ्यास 4

Rasmga qarab, matn tuzing. Составьте текст, посмотрев на картинку. **Make the text based on the picture.** चित्र को देखें और पाठ लिखें

Topshiriq/ Задание/ Task / व्यायाम

Kun tartibingiz haqida matn tuzing. Составьте текст о распорядке дня. **Make text about your day.** अपने दिन के बारे में टेक्स्ट बनाएं ।

**3. PAYTNI IFODALANISHI USULLARI BILAN TANISHING
ПОЗНАКОМЬТЕСЬ СО СПОСОБАМИ ВЫРАЖЕНИЯ
ВРЕМЕНИ. GET TO KNOW ABOUT METHOD OF TIME
EXPRESSIONS. भुगतान अभिव्यक्ति के तरीकों को जानें**

-dan oldin;	до ...	before	पहले
-dan keyin;	после ...	after	के बाद
-dan beri;	с того времени	since	जबसे

Masalan / Hanpumep / For example / उदाहरण:

Darsdan oldin bu haqda gaplashgandik.

Мы говорили об этом перед уроком.

We have spoken about it before the lesson.

हमने कक्षा से पहले इस बारे में बात की थी ।

Uchrashuvdan keyin hamma talabalar yotoqxonaga qaytdilar.

После встречи все студенты вернулись в общежитие.

After meeting all students returned to apartment.

मिलन के बाद सभी छात्र छात्रावास में लौट आए ।

Qachondan beri siz bilan ko'rishmadik.

С каких пор мы с вами не виделись.

I have not seen you for ages

हम आप से दूर समय से नहीं मिला है ।

Fe'l	-gan	-im -ing -i -imiz -ingiz -lari	-da
------	------	---	-----

Masalan / Hanpumep / For example / उदाहरण

Universitetdan kel+gan+im+da soat 5 edi.

Когда я приехал из университета, было 5 часов вечера.

When I came home from university, it was 5 o'clock.

जब मैं विश्वविद्यालय से लौटा तब 5 बज रहे थे।

Mashina haydayotganda juda ehtiyot bo'lish kerak.

Вы должны быть очень осторожным при вождении автомобиля.

When driving car, they have to be careful.

कार चलाते समय आपको बेहद सावधान रहने की जरूरत है।

Zarina uyiga qaytganida qo'ng'iroq qilaman.

Позвоню, когда Зарина вернется домой.

As soon as Zarina comes home I will call you.

जरीना के घर आने पर मैं फोन करूंगा।

Men charchaganimda tez uxlab qolaman.

Я быстро засыпаю, когда устаю.

When I feel tired I sleep fast.

जब मैं थक जाता हूं तो जल्दी सो जाता हूं।

5-Mashq. Упражнение 5/ Exercise 5 / अभ्यास 5

Berilgan so'z va so'z birikmalari asosida gaplar tuzing. Составьте предложения на основе заданных слов и словосочетаний. Make sentences based on given words and phrases. दिए गए शब्दों और वाक्यांशों के आधार पर वाक्य बनाइए।

Bugun, chorshanba, kelasi haftada, to'rt kun, har doim, dam olish kuni, soat, har hafta, kechqurun, kuzda, nonushtadan so'ng, tongda, oxirida, boshida, Yarim tunda, 3 kun oldin.

6-Mashq. упражнение 6/ Exercise 6/ अभ्यास 6

O'qing va savollarga javob bering. Прочитайте и ответьте на вопросы. Read and answer questions. पढ़ें और सवालों के जवाब दें।

1. O'zbekistonga qachon keldingiz?
2. Soat nechada uyga qaytdingiz?
2. Uchrasuv necha soat bo'ldi?
3. Yaponiyadan O'zbekistongacha samolyotda necha soat uchasiz?
4. Qancha vaqt band bo'lasiz?
5. Hozir soat necha bo'ldi?
6. Darslaringiz qachon tugaydi?

7. Menga qancha vaqt ajrata olasiz?

8. Odatda soat nechada uxlaysiz?

Topshiriq. Задание. Task. कार्य

Tug‘ulgan kuningizni qanday o‘tkazganingiz haqida matn tuzing.
Составьте текст о том, как провели своё день рождение. Make sentences
how you have celebrated your birthday. आपने अपना जन्मदिन कैसे बिताया,
इस बारे में एक पाठ लिखें।

BILIMLARINGIZNI SINAB KO‘RING

ПРОБЕРЬТЕ СВОИ ЗНАНИЯ

TEST YOUR KNOWLEDGE

अपने ज्ञान का परीक्षण करें

1. Ko‘plikdagi so‘zlar keltirilgan qatorni aniqlang.

- a. oyna, kitob, gul, men.
- b. men, arra, qalam.
- c. biz, bolalar, kitoblar, gullar.
- d. sen, bolalar, kitob, gullar.

2. So‘z birikmani davom ettiring – *Tanishganimdan ...*

- a. Arzimaydi
- b. Xursandman
- c. Boshlaymiz
- d. Keling

3. “*Itimos*” shaklini toping.

- a. Tushunarli
- b. Afsus
- c. Kirish mumkinmi
- d. Keldim

4. Tog‘ri savol bering – *U odam ...*

- a. Kim?
- b. Nima?
- c. Qancha?
- d. Qayer?

5. Nuqta o‘rniga mos so‘zni qo‘ying - *Mening ... Aziza*

- a. Yoshim
- b. Qo‘lim
- c. Ismim
- d. Qalamim

7. Nuqtalarni o‘rniga mos qo‘shimchani qo‘ying.

Mening onam 35 yosh...

- a. -ga
- b. -da
- c. -ning
- d. -dan

7. “Inkor” shaklini toping – Bu daraxtmi ?

- a. Ha, bu daraxt.
- b. Yo‘q, bu daraxt emas.
- c. Bilmadim, men o‘ylashimcha daraxt.
- d. Balkim daraxtdir.

8. Ko‘plikdagi olmoshni toping .

- a. Siz
- b. Uning
- c. Meniki
- d. Unda

9. Faqat ranglar berilgan qatorni aniqlang.

- a. Issiq, sovuq, qora, ochiq
- b. Qizil, yashil, pushti, ko‘k
- c. Oq, yopiq, ochiq, ko‘k
- d. Ochiq, qora, mazali, yashil

10. Mos qo‘shimchani nuqtalar o‘rniga qo‘ying – Biz talaba...

- a. -siz
- b. -san
- c. -miz
- d. -ga

11. “Inkor” shaklini toping.

- a. Men talabaman
- b. U kelmadi
- c. Men shu yerdaman
- d. Siz qayerdasiz

12. “Tartib son ” berilgan qatorni topining.

- a. Beshinchi
- b. bitta
- c. olti
- d. sakkiz nafar

13. Tog‘ri javobni toping. “Sen qayerliksan?”

- a. Samarqandda
- b. Samarqandga

- c. Samarqandlik
- d. Samarqanddan

14. Savolga javob bering. Kursi (Stul) qayerda?

- a. Xonada
- b. Xonaning
- c. Xonacha
- d. Xonamiz

15. Bu men... uyim. Nuqtalar o‘rniga mos qo‘shimchani qo‘ying.

- a. -ing
- b. -da
- c. -iki
- d. -ga

16. Savol shakilni tuzing “Oyilangiz bor...?”

- a. -ki
- b. -mi
- c. -chi
- d. -da

17. “O‘ng tomonda” so‘z birikmasiga antonim toping.

- a. Ust tomonda
- b. Orqa tomonda
- c. chap tomonda
- d. qaysi tomonda

19. “Sanoq” son keltirilgan qatorni toping.

- a. yetti
- b. birinchi
- c. oltita
- d. uch dona

19. Tog‘ri javob bering “Sen qayerga ketyapsan?”

- a. uyda
- b. uyga
- c. uyla
- d. uydan

20. “O‘n ikki” dan keyin qanday son keladi?

- a. O‘n uch
- b. O‘n to‘rt
- c. O‘n to‘qqiz
- d. O‘n olti

21. U nima uchun kutubxonaga bordi ? Savolga javob bering.

- a. U kitob olishi kerak edi.

- b. U u yerda uxlaydi.
- c. Senga xat yozdi.
- d. Faqat yotish uchun.

22 Fe'lining o'tgan zamon shaklini toping.

- a. U kecha meni kutgan edi.
- b. U meni hozir kutayotgan bo'lsa kerak.
- c. U meni kutsa kerak.
- d. U meni kutayotgan bo'lsa kerak.

23. "Haydovchi" qanday savol beradi?

- a. Qayeringiz og'riyapti?
- b. Qayerdasiz?
- c. Qayerga borasiz?
- d. Qayerdan bilasiz?

24. Fe'ning o'tgan zamon shaklini toping.

- a. Men darsga ketayapman.
- b. Men kecha darsga bordim.
- c. Men darsda o'tiribman.
- d. Men darsga ketmoqchiman.

25. Tog'ri tuzilgan gapni aniqlang.

- a. Men ertaga ketmasam kerak.
- b. Men kecha ketayapman.
- c. Men bugun ketganman.
- d. Men kecha ketamoqchiman

26. "So'roq" shaklini toping .

- a. Siz kelasiz...
- b. Siz keldizmi...
- c. Siz keling...
- d. Siz kelaman...

27. Xatoni toping.

- a. Uch kitoblar.
- b. Ikkita olma
- c. Besh nafar talaba.
- d. O'ninchi qavat.

28. Gapni to'ldiring Toshkent – katta va chiroyli ...

- a. Ko'cha
- b. Shahar
- c. Maydon
- d. Uy

29. To'g'ri qo'shimchani qo'ying. Siz olmani yaxshi ko'ra...mi?

- a. -man
- b. -siz
- c. -miz
- d. -san

30. To‘g‘ri so‘z qo‘ying. *Juda charchadim, lekin ... dars qilishim kerak.*

- a. baribir
- b. faqat
- c. ham
- d. agar

31. Hozirgi zamon fe‘li berilgan qatorni aniqlang.

- a. Darsda bolalar yozayaptilar.
- b. Havo juda issiq.
- c. Bu kitob juda qimmat.
- d. Bu kitob juda qiziq.

32. Gapni to‘ldiring: *Kechirasiz, xonaga kirish?*

- a. Mumkinmi
- b. Boraymi
- c. Qaraymi
- d. Olaymi

33. “*Inkor*” shaklidagi gapni toping.

- a. U shoshiladi
- b. U shoshayotgan edi.
- c. U shoshildi.
- d. U shoshmadi.

34. “*Darak*” gapni toping.

- a. Lola mashinani hayday oladimi?
- b. Lola mashinani haydaydi.
- c. Lola mashinani haydama.
- d. Lola mashinani haydamoq -chi ?!

35. “*Payshanba*”dan keyin qaysi hafta kuni keladi?

- a. Chorshanba
- b. Seshanba
- c. Juma
- d. Dushanba

36. Qaysi oylari yoz oylari?

- a. Dekabr, yanvar, fevral
- b. Mart, aprel, may
- c. Iyun, iyul, avgust
- d. Dekabr, iyun, avgust

37. To‘g‘ri qo‘shimchani qo‘llang. *Meni darsim 8 ... 1 ... bo‘ladi.*

- a. dan, – gacha
- b. dan, – o‘tdi
- c. dan ,– kam
- d. dan, – ning

38. To‘g‘ri qo‘shimcha qo‘ying. *Agar ertaga kel...giz , birga bozorga bora...*

- a. san – miz
- b. giz – miz
- c. ma – san
- d. san – dik

39. “*Shirin*” so‘ziga antonim toping .

- a. Achchiq
- b. Mazali
- c. Sovuq
- d. Kir

40. Nuqtalar o‘rniga to‘ldiring: *Kecha.. qaraganda bugun issiq...*

- a. da – ga
- b. dan – roq
- c. ga – roq
- d. ning –sa

41. “*Hodisa*” so‘ziga sinonim so‘zni toping.

- a. Maqsad
- b. Ishonch
- c. Shamol
- d. Voqea

42. “*Uzun*” so‘zini antonimini toping.

- a. Kalta
- b. Baland
- c. Sekin
- d. Kech

43. Nuqtalar o‘ni to‘ldiring. *Men har kuni maktabga*

- a. Sakrayman
- b. Yotaman
- c. Qatnayman
- d. Topaman

44. “*Shifokor*” so‘zini sinonimini toping.

- a. Quruvchi
- b. Tabib
- c. Uchuvchi

d. Tadbirkor

45. Savolga to'g'ri javob bering. Kitob qayerda?

a. Javon

b. Javoniki

c. Javondan

d. Javonda

46. Gapni to'ldiring. Men Toshkentda ...

a. Kelish

b. Sakrayman

c. Yashayman

d. Yashash

47. "Askar" so'zini sinonimini toping..

a. Tabib

b. Haydovchi

c. Quruvchi

d. Harbiy

48. Baland so'zini antonimini toping.

a. Past

b. Sekin

c. Uzun

d. Kalta

49. O'tgan zamon fe'lini toping.

a. Yasadim

b. Yugurasan

c. Sakrash

d. O'qimoq

50. Hozirgi zamon fe'lini toping.

a. Yasadim

b. Yugurasan

c. Sakrash

d. Eshityapman

51. Gapni to'ldiring. Men kitobni ...

a. O'qish

b. O'qishga

c. O'qiyapman

d. O'qildi

52. Kelasi zamon fe'lini toping?

a. O'qish

b. O'qidim

- c. O‘qimoq
- d. O‘qiyman

53. Faqat sifat berilgan qatorni toping.

- a. Odam, Chiroyli, Fil
- b. Baland, Past, Dumoloq
- c. Semiz, Baland, Qush
- d. Devor, Qush, Dam

54. Faqat ijobiy sifat berilgan qatorni toping.

- a. Yaxshi, Chiroyli, Betakror
- b. Semiz, Novcha, Qo‘pol
- c. Yomon, Zo‘r, Hushmuomala
- d. Oqko‘ngil, Harakatchan, Qurumsoq

55. So‘roq gap qanday tuziladi?

- a. His-hayajon ohangi va –mas qo‘shimchasi yordamida.
- b. Ohang, -mi qo‘shimchasi va so‘roq so‘zlari yordamida
- c. Ohang, fe‘lning inkor shakli va –ni qo‘shimchasi yordamida.
- d. Ohang, kishilik olmoshi va so‘roq so‘zlari yordamida

56. Kishilik olmoshi ishtirok etgan gapni toping.

- a. Mening ismim Jalolbek
- b. Anvar do‘stini juda sog‘indi
- c. Kino tugadi.
- d. Qalamni uchi sinay deb turibdi.

7. “Baxt” so‘zining antonimini toping.

- a. Chiroy
- b. Go‘zlik
- c. Muhabbat
- d. Baxtsizlik

58. Egallik kategoriyasi qo‘shimchasi berilgan qatorni toping.

- a. –im
- b. –lar
- c. –dan
- d. –ni

59. Nuqtalar o‘rniga kerakli kelishik qo‘shimchasini qo‘ying.

Tinchlik... qadriga yetish hamma... burchidir.

- a. –ga;-ning
- b. –ni;-ning
- c. –ning;-ga
- d. –da;-ni

60. Qavm-qarindosh nomlari berilgan qatorni toping .

- a. Haydovchi, rassom, onam.
- b. Aka, hola, singil, amaki.
- c. O'qituvchi, ota, talaba, quruvchi
- d. O'quvchi, odam, o't o'chiruvchi

61. Nuqtalar o'rniga mos qo'shimchani qo'ying. *O'zbekistonga hindiy tilidan dars ber... keldim.*

- a. -gani
- b. -gan
- c. -gacha
- d. -ning

62. Shaxs otlari ishtirok etgan so'z birikmalarni toping.

- a. Fidoyi o'qituvchi
- b. London shahri
- c. Katta bog'
- d. Qiziq kitob

63. Nuqtalar o'rniga mos qo'shimcha qo'ying. *Sinf ... larim bilan kim ko'p badiiy kitob o'qish musobaqasini o'ynayapmiz.*

- a. -bon
- b. -kor
- c. -dosh
- d. -paz

64. Bir Vatanda yashaydiganlar ... deb ataladi.

- a. Qo'shni
- b. Vatandosh
- c. Sirdosh
- d. Mahalladosh

65. Berilgan kasbni egasi qayerda ishlaydi? *Binokor.*

- a. Oshxonada
- b. Maktabda
- c. Shifoxonada
- d. Qurilishda

66. Nuqtalar o'rnini to'ldiring. *Dalalarda tinmay mehnat qiladilar....., kasallarni davolaydilar.....*

- a. dehqonlar, shifokorlar.
- b. tarbiyachilar, kosmonavt.
- c. shifokorlar, haydovchi.
- d. paxtakorlar, haydovchi.

67. "*O'qituvchi*" so'ziga sinonim bo'la oladigan so'z berilgan qatorni toping.

- a. Zargar

- b. Shifokor
- c. Karvon
- d. Ustoz

68. –kor qo‘shimchasi qaysi qatordagi so‘zga to‘g‘ri keladi?

- a. Basta...
- b. Etik...
- c. Osh...
- d. Bog‘...

69. Nuqtalar o‘rniga qo‘shimchalaridan mosini qo‘ying.

Maktabimizda adabiyot... olimlar bilan uchrashuv uyushtirildi.

- a. –dor
- b. –dosh
- c. –shunos
- d. –bon

70. “Kamtar” so‘zini antonimini toping.

- a. Qo‘pol
- b. Kamgap
- c. Manman
- d. Chaqqon

71. Nuqtalar o‘rnini to‘ldiring. *Kozim juda ... bola.*

- a. Aqlli
- b. O‘qish
- c. Eng
- d. Fazilat

72. Faqat salbiy ma’no kasb etgan sifatlar berilgan qatorni toping.

- a. Semiz, qurumsoq, qo‘pol.
- b. Chiroyli, axmoq, telba.
- c. Aqlli, ishonchsiz, ma’suliyatsiz.
- d. Betakror, yaxshi, kamtar.

73. Nuqtalar o‘rnini to‘ldiring. *Men bugun olma ...*

- a. Yedim
- b. Yedi
- c. Yemoqchi
- d. Yedik

74. Xatoni toping.

- a. Men bugun darsga bormayman.
- b. Men bugun darsga bormadim.
- c. Men bugun darsga boraman.
- d. Men bugun darsga borganmiz.

75. Nuqtalar o‘rnini to‘ldiring. Biz O‘zbekistonga.....keldik.

- a. ilk bor
- b. ko‘rib
- c. qabab
- d. chopib

76. Gapga to‘g‘ri savolni tanlang. Kecha uni do‘konda ko‘rdim.

- a. Qayerga?
- b. Qayerda?
- c. Qayergacha?
- d. Qayerdan?

77. Gapni to‘ldiring. Sen desang o‘sha yerga boramiz.

- a. Qayerga
- b. Joyga
- c. Tepaga
- d. Qachon

78. To‘g‘ri qo‘shimchani tanlang. Metro oldi... gullar sotiladi.

- a. -dan
- b. -ga
- c. -ning
- d. -da

79. To‘g‘ri javobni tanlang. Dam olish kuniqa qayerga boramiz?

- a. Muzlatgichni ichida.
- b. Hiyobonda .
- c. Arg‘imchoq uchgani .
- d. U bugun kelmadi-ku.

80. Gapga to‘g‘ri savolni tanlang. Sen aytayotgan joyni bilmayman.

- a. Qayerni?
- b. Qayerga?
- c. Qayerdan?
- d. Qani?

81. O‘rin ma’nosini anglatuvchi so‘zlar keltirilgan qatorini tanlang.

- a. ko‘p, tez, do‘stona.
- b. o‘rtada, pastda, shu yerga.
- c. biroz, harzamon, ozmuncha.
- d. asta-asta, tez-tez.

82. To‘g‘ri tuzilgan gapni tanlang. Yo‘ldan\ sen\ bormayman \yuradigan.

- a. Bormayman sen yo‘ldan yuradigan.
- b. Yuradigan sen yo‘ldan bormayman.
- c. Sen yuradigan yo‘ldan bormayman.

d. Bormayman sen yuradigan yo‘ldan.

83. O‘rin-joy ma’nosini ifodalaydigan so‘zlar qatorini tanlang.

a. Tag, ust, orqa.

b. Bilan, uchun, kabi.

c. Sari, sayin, uzra.

d. Singari, qadar, tufayli.

84. O‘rin-joy ma’nosini ifodalaydigan gapni toping.

a. Qani endi xohlagan o‘qishimga kirsam.

b. Dadil harakat qil!

c. Nahotki, bu siz bo‘lsangiz!

d. Biz kecha borgan joyimizni hech kim bilmasligi kerak!

85. Gapga to‘g‘ri savolni tanlang. *Sen bayramga bormaysan.*

a. Qayerga?

b. Qachon?

c. Nimaga?

d. Qayerdan?

86. Gapni to‘ldiring. *Biz..... birga kino... bormoqchi....*

a. - lar, - ga, - miz.

b. -lar,-da,-lar.

c. - li, - ga, - miz

d. - ar, - ga, - miz

87. “Uy vazifa”si so‘z birikmaga sinonim bo‘lgan birikmani toping.

a. Uy ishi

b. Uy qilish

c. Uy bekasi

d. Uy qamog‘i

88. Ijobiy sifatlar keltirilgan qatorni toping.

a. yaxshi, chiroyli, joziba, yoqimli.

b. yoqimli, sho‘r, katta, yaxshi.

c. yomon, xunuk, sergap, antiqa.

d. ajoyib, yoqimli, chiroyli, mayin.

89. Salbiy sifatlar keltirilgan qatorni toping.

a. yaxshi, chiroyli, joziba, yoqimli.

b. yoqimli, sho‘r, katta, yaxshi.

c. yomon, xunuk, sergap, qo‘rqinchli.

d. ajoyib, yoqimli, chiroyli, mayin.

90. Maza-tam ma’nosini ifodalovchi sifatlarni toping.

a. yaxshi, issiq, oq, yoqimli.

b. yoqimli, oq, sho‘r, yaxshi.

- c. yomon, achchiq, sergap, shirin.
- d. achchiq, shirin, sho‘r, mazali.

91. Nuqtalar o‘rniga mos so‘zlarni qo‘ying. Kechabirga kinoga.....

- a. hamma, ko‘rdi.
- b. hammamiz, qildi.
- c. hammamiz, bordik.
- d. hammamiz, qaradik.

92. To‘g‘ri javobni toping. Bu qanday kitob ekan?

- a. Bu juda qiziqarli kitob ekan.
- b. Bu kitobda juda qiziqarli ma’lumotlar bor ekan.
- c. Men juda qiziqarli kitob o‘qidim.
- d. Kutubxonada juda qiziqarli kitob bor ekan.

93. Nuqtalar o‘rnini to‘ldiring. Men sinfda o‘qiyman.

- a. To‘qqiz
- b. To‘qqizinchi
- c. To‘qqizta
- d. To‘qqizda

94. Yigirma ikki sonidan keyin qanday son keladi?

- a. Yigirma to‘rt
- b. Yigirma uch
- c. Yigirma besh
- d. O‘ttiz

95. So‘roqqa to‘g‘ri javobni toping. Anvar soat nechada uyga qaytdi?

- a. Anvar uyga qaytmadi.
- b. Anvar uyga juda kech qaytdi.
- c. Anvar soat oltida uyga qaytdi.
- d. Anvar soat oltida uyga qaytmoqchi.

96. Davom ettiring. Bugun ukamdan yaxshi.....

- a. xabar keldi
- b. kitob keldi
- c. so‘z keldi
- d. maqsad keldi

97. Xatoni toping.

- a. Bugun dars tayyorladim.
- b. Bugunda dars tayyorladim.
- b. Bugunga dars tayyorladim.
- b. Bugundan dars tayyorladim.

98. Inkor shakldagi so‘zlar berilgan qatorni aniqlang.

- a. kitob, yaxshi, qiziq.

- b. yoq, bor, menda.
- c. yoq, olma, qarama.
- d. olma, nok, shaftoli.

99. To‘g‘ri tuzilgan gapni toping.

- a. Bu juda qiziqarli kitob.
- b. Menda juda qiziqarli kitob oldim.
- c. Menda juda qiziqarli kitob kerak emas.
- d. Menning juda qiziqarli kitob kerak .

100. Faqat birlikdagi so‘zlar keltirilgan qatorni aniqlang.

- a. biz, siz, ular.
- b. kitob, soat, ot.
- c. ot, biz, kitob.
- d. siz, soat, kitob.

**O‘ZBEKISTON BO‘YLAB SAYOHAT
TOSHKENT**

SHAHAR MANZARASI

“BUNYODKOR” STADIONI

“OLIY MAJLIS”

“HILTON” mehmonxonasi

“AMIR TEMUR” muzeyi

KECHKI SHAHAR MANZARASI

TOSHKENT TELEMİNORASI

“O‘ZBEKISTON” MEHMONXONASI

Toshkent — Markaziy Osiyoning yirik qadimiy shaharlaridan biri, O‘zbekiston Respublikasining poytaxti. O‘rta Osiyoning ulkan sanoat-transport chorrahasi va madaniyat markazlaridan biri. Mamlakatning shimoli-sharqiy qismida, Tyanshan tog‘lari etaklarida, 440-480 m tepalikda, Chirchiq daryosi vodiysida joylashgan. Aholisi 2 485 900 kishini tashkil etadi (2020). Shahar Qozog‘istonning chegarasiga yaqin joylashgan. Maydoni 334,8 km².

2007-yili Toshkent Islom madaniyati markazi, deb e‘lon qilindi. Bunga sabab sifatida shaharda ko‘plab tarixiy islomiy inshootlar va Toshkent Islom Universiteti borligi, shahar madaniy tarixi islomiy an‘analar bilan bog‘langanligidir. 2009-yilda Toshkentning 2200-yilligi nishonlandi. Bu munosabat bilan shahar infra va transport tizimi yangilandi.

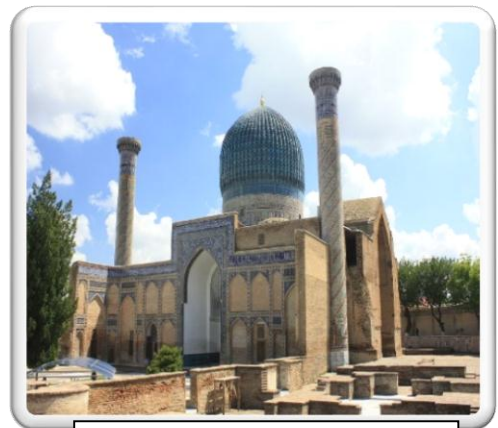
Toshkent shahri O‘zbekistonning ma‘muriy markazi sanaladi. Toshkent hamisha navqiron shahar. Har yili dunyoning har chekkasidan minglab sayyohlar tashrif buyuradilar. Sharar qiyofasi kundan kun o‘zgarib, ko‘rkamlashib bormoqda. Yangi zamonaviy binolar, bog‘lar, metro beketlari, teatr va muzeylar, ko‘priklar va yo‘llar qurilmoqda. Toshkentni dunyoning eng go‘zal poytaxt shaharlari sirasiga kirgazish mumkin.

SAMARQAND

Samarqand dunyoga juda mashhur shaharlar qatoriga kiradi. U 2750-yildan ortiq tarixga ega. Buyuk Amir Temur davrida Samarqand dunyoning eng muhtasham shaharlaridan biriga aylandi. Mirzo Ulug‘bek davrida Samarqand dunyoning eng yirik fan va madaniyat markazi edi.

Qadimiy Registon maydoni, Go‘ri Amir maqbarasi, Shohizinda, Bibixonim maqbarasi shaharning ko‘rki hisoblanadi. Samarqand shahriga tomosha qilish uchun har yili millionlab sayyohlar kelishadi.

Samarqand hozirda ham O‘zbekistonning yirik ilm-fan markazlaridan biri sanaladi. U yerda universitet, qishloq xo‘jalik, iqtisodiyot, tibbiyot, chet tillari, me'morchilik - qurilish institutlari, o‘nlab kollej va litseylar faoliyat yuritmoqdalar. Shaharning qiyofasi kundan-kun ko‘rkamlashib boqmoqda. Tarixiy obidalar tamirlanib, zamonaviy binolar va inshootlar bilan uyg‘nlik kasb etib bormoqda.

“Go‘ri Amir” maqbarasi

“REGISTON” MAQBARASI

SAMARQAND KO‘CHALARI

BUXORO

Buxoro — O‘zbekiston Respublikasining qadimgi shaharlaridan biri, Buxoro viloyatining ma‘muriy, iqtisodiy va madaniy markazi. Buyuk ipak yo‘lida yirik tijorat markazlaridan bo‘lgan. O‘zbekistonning janubiy-g‘arbida, Zarafshon daryosi quyi oqimida joylashgan. Toshkentdan 616 km uzoqda. Aholisi 264 ming kishi (2001).

Hozirgi kunda Buxoro shahrida 30 dan ortiq yirik sanoat korxonasi mavjud. Korxonalarda asosan mahalliy xom ashyo qayta ishlanadi. Ayrim korxonalar gaz va neft sanoati hamda qishloq xo‘jaligiga xizmat qilishga ixtisoslashgan. Buxoro

to‘qimachilik kombinati (“Buxoroteks”), qorako‘l zavodi, zardo‘zlik, pillakashlik fabrikalari, paxta, yog‘ ekstraksiya, vino, g‘isht, remontmexanika zavodlari, un, go‘sh, uysozlik kombinatlari, poyabzal, tikuvchilik fabrikalari hamda hunarmandchilik tarmoqlari ishlab turibdi.

Shaharda 10 dan ortiq xorijiy mamlakatlar bilan hamkorlikda qurilgan qo‘shma korxonalar faoliyat ko‘rsatadi: «BuxTel» (Isroil) mayonez, «OmegaSitora» (Gretsiya) mo‘yna buyumlari, «GufikAvitsenna» (Hindiston) dori-darmon, «Marmar» (AQSH) qurilish materiallari ishlab chiqaradi. 1996-yilda Buxoroda Koreya Respublikasida ishlab chiqarilgan telefon stansiyalari o‘rnatildi.

XIVA

Xiva – Xorazm viloyati markazidagi shahar. O‘zbekistonning shimoliy g‘arbida, viloyatning janubida, Amudaryoning chap sohilida, daryodan 40 km janubda, 95 m balandlikda joylashgan. Shahar yonidan Polvonyop kanali o‘tgan. Yaqin temir yo‘l tansiyasi – Urganch (30 km). Maydoni 0,08 ming km².

Aholisi 89,5 ming kishi (2017). Shaharning qadimgi qismidagi juda ko‘p arxitektura yodgorliklariga boy bo‘lgan Ichan-Qal’a sharqning ekzotik shahar timsolini o‘zida saqlab qolgan afsonaviy shahardir.

XIVA KO‘CHALARIDA TUNGI MANZARA

XIVA. ICHAN QAL’A

ICHAN QAL'A KO'CHALARIDA

XIVA. ICHAN QAL'A XARITASI

FOYDALANISH UCHUN ADABIYOTLAR RO‘YXATI

1. G.Rixsiyeva, M.Abdurahmonova, M.Qalandarov O‘zbek tili. (Intensiv kurs - jadvallarda) Toshkent 2013. 88b.
2. G.Rixsiyeva, M.Abdurahmonova O‘zbek tili. Toshkent 2014. 251 b.
3. G.Rixsiyeva, M.Abdurahmonova O‘zbek tili. Toshkent 2020. 224b.

MUNDARIJA

1 – Dars	6
2 – Dars	29
3 – Dars	35
4 – Dars	48
5 – Dars	64
6 – Dars	80
7 – Dars	85
8 – Dars	97
Bilimlaringizni sinab ko‘ring	100
O‘zbekiston bo‘ylab sayohat.....	116
Foydalanish uchun adabiyotlar ro‘yxati	125

QAYDLAR UCHUN

[illegible]

QAYDLAR UCHUN

[illegible]

SHIRIN SODIQOVA

**O‘ZBEK TILINING INTENSIV
KURSI**

(BOSHLANG‘ICH DARAJA)